

Introduktion

Upprinnelsen till denna bok var att jag började läsa alla texter i Bibeln som handlade om tro, tillit, trofasthet, trolöshet, klenro, otro, tvivel etc. Jag fann till min överraskning att min uppfattning om vad tro är fick förändras en hel del. När jag blev färdig med mitt studium, tyckte jag att det kunde vara mödan värt att redovisa resultaten.

Orsaken till att jag började läsa om tro var inte i första hand den debatt om tro och trosförkunnelse som pågår som bäst när denna bok skrives. I stället låg orsaken i min kamp att hjälpa människor med ensamhetsproblem och identitetsproblem. Många lever i dag i större eller mindre känslomässig avskärmning från sin omgivning och upplever stark ensamhet, ångest och förvirring. Den bristande kontakten med omgivningen gör att man har svårt att veta vem man själv är.

Jag började egentligen läsa om tro eftersom jag insåg att tron och det liv som sammanhänger med tron står som en motbild till relationslösheten, identitetslösheten och förvirringen hos många människor i dag.

Naturligtvis finns också den nu aktuella trosförkunnelsen med som en bakgrundsfaktor. Men den har snarast fått utgöra en negativ sådan. Jag har haft mycket själavård med människor som haft ensamhetsproblem och dragits in i denna trosundervisning för att söka lösningen på sina problem. I deras fall blev slutresultatet inte helande utan ett förvärrande av ensamhetstillståndet, så att några t o m måste läggas in på mentalsjukhus för akut psykos.

Man kan alltså förkunna tro eller lyssna till en sådan förkunnelse så att ensamheten ökar, men man måste då på något sätt ha missuppfattat antingen vad tro är eller också hur man skall undervisa om tro.

Detta skall inte få någon att tänka att denna bok är en motbok. Jag har velat skriva den som en "förbok", en positiv beskrivning av vad tro är, och inte som en polemik mot en eller annan rörelse.

Trons grundläggande egenskap är att vara motsatsen till prestationer av alla slag. Den som har blivit frälst genom tro har inget att berömma sig av vare sig inför Gud eller människor. När vi undervisar om tro som ett sådant prestationslöst tillstånd, är det min erfarenhet att människor kan börja lösas ut ur ensamhet och isolering. Men så fort tron blir ett uttryck för vad människan skall göra utifrån sitt eget handlande banas vägen för nya upplevelser av

misslyckande, identitetslöshet och ensamhet. Eftersom tron inte är en prestation, kan man inte lyckas och heller inte misslyckas inom trons område.

Min avsikt är att följa upp denna bok med en senare beskrivning, som mera direkt tar sikte på de svåra ensamhetstillstånden. I denna bok har jag velat teckna det normala, prestationslösa troslivet hos den kristne. Det är mot detta mål som man tar sikte när man skall hjälpa de ensamma ut ur deras lidande.

Som bibelöversättning har jag använt Bo Giertz' översättning av Nya testamentet tillsammans med Svenska Bibelsällskapets revision av 1917 års översättning av Gamla testamentet.

Att veta vem man är

Människan har ett oavvisligt behov av att veta vem hon är. Det kan i förstone verka egendomligt att en människa kan vara obekant med sig själv, så att hon inte har en fast upplevelse av sin egen person och identitet. Ändå är detta ett mycket vanligt och mycket plågsamt tillstånd.

I forna tiders relativt orörliga samhälle var det nog lättare för människor att finna en identitetsupplevelse än i det nuvarande. Smeden var smed och läraren var lärare. Husmodern var husmor, och man hade få möjligheter att bli något annat än det som samhället hade format en till. I dag saknar vi i stor utsträckning dessa yttre, identitetsskapande faktorer. I stället måste många räkna med när de utbildar sig till ett yrke, att de blir tvungna att omskola sig till något annat inom en inte alltför avlägsen framtid. Det blir allt svårare att ha sin identitet i den yttre, sociala situationen. I stället måste den alltmer finnas som en inre upplevelse och fasthet.

Saknar man identitetskänsla blir ofta självförtroendet lidande. Om man inte riktigt vet vem man själv är har man svårt att finna en sund anpassning mellan sig själv och omgivningen, mellan sina egna insatser och andras. Frånvaro av verklig, sund identitetsupplevelse leder därför till självupptagenhet. Denna kan ta sig uttryck i dåligt självförtroende och handlingsförlamning, obeslutsamhet eller flyktmentalitet. Den kan också ta sig uttryck i överkompensation - högmod, statusjakt och maktlystnad. En sund identitetsupplevelse gör det möjligt för människan att leva i självförglömmelse. Den är därför nödvändig för att en människa skall kunna gå in i kärleksrelationer med sin omgivning.

Vårt behov av en identitetsupplevelse sammanhänger med människans naturliga fruktan för att bli övergiven och förkastad. Den smärta som man upplever just vid övergivenhet eller förkastelse förefaller vara ett av de mest plågsamma lidanden en människa kan möta.

Identiteten talar om för människan vilken plats hon har i det stora sammanhanget. I och med att hon funnit och blivit garanterad en sådan plats kan en vila infinna sig i stället för fruktan för övergivenhet, förkastelse, misslyckande etc.

Olika former av identitet

Det finns två söners identitet: prestationsidentitet och kärleksidentitet.

Prestationsidentiteten har sin utgångspunkt i vad jag själv kan göra. Mina prestationer berättigar mig till ett visst anseende och därmed också till en plats i gemenskapen. Denna typ av identitet har helt och hållet sin utgångspunkt i mina egna egenskaper.

Kärleksidentiteten fungerar på helt motsatt sätt. Den ger en plats och en roll åt människan därför att hon är älskad. Det handlar då inte om frågan om vad hon kan prestera. Oavsett om hon presterar mycket eller litet, är hon ändå inte utbytbar eftersom hon är älskad. Just det faktum att hon inte är utbytbar mot någon annan människa, som kanske presterar mer eller bättre, löser henne från fruktan för övergivenhet och skapar därför, oavsett prestationerna, en identitetsupplevelse och en vila.

Kärleksidentiteten säger ingenting om personen ifråga utan säger allt om omgivningen. Omgivningen älskar, och därför har personen en plats i tillvaron. När omgivningen inte älskar, är prestationsidentiteten den enda tänkbara. När omgivningen däremot är beredd att med villkorlös kärlek ge en identitet är prestationstänkandet bara ett hinder.

Prestationsidentiteten leder nämligen till självbespeglning och självupptagenhet, och den är en jag-identitet. Kärleksidentiteten är däremot självförglömmande och formas med tiden till en vi-identitet. Prestationsidentiteten är ett försök att lösa ensamhetens problem men leder till ensamhet. Kärleksidentiteten är den enda fungerande lösningen på vårt identitetsproblem.

Laggärningarnas prestationsidentitet

Motsatsförhållandet mellan prestationsidentiteten och kärleksidentiteten åskådliggör Paulus med följande ord (Rom 3:19-22):

Vi vet att allt vad lagen säger, det säger den till dem som står under lagen, för att var mun skall bli tillstoppad och hela världen stå med skuld inför Gud. Ty av laggärningar blir ingen enda människa rättfärdig inför Gud. Vad som kommer genom lagen är kännedom om synden. Men nu har oberoende av lagen en rättfärdighet från Gud blivit uppenbarad, en som lagen och profeterna vittnar om, en rättfärdighet som kommer från Gud, genom tron på Jesus Kristus, till alla dem som tror.

Paulus talar här om människans identitet inför Gud. Och han gör det med all rätt. För om Gud finns, så är ingen relation så betydelsefull som den vi har med Gud. Vår identitet inför Gud och vårt förhållande till honom kan tänkas byggas på våra egenskaper och våra prestationer. De senare kallar Paulus för laggärningar, eftersom vi skulle kunna förtjäna en plats i Guds närhet genom att göra som han vill.

Men samtidigt säger Paulus att eftersom ingen människa kan utföra lagens bud till fullo, betyder lagen i praktiken att ingen människa genom sina egna egenskaper kan ha en relation med eller en identitet inför honom. Alla är förkastade. I stället får vi ändå en plats beroende på Guds överflödande nåd.

Denna nåd skall inte ses bara som ett känsloläge hos Gud, utan den är en kraft, som kommer oss till mötes och förvandlar oss själva. Vi läser därför i 2 Kor 5:17:

Alltså: är någon i Kristus, så är han en ny skapelse. Det gamla är förgånget. Se, något nytt har kommit.

I Bibeln talas det också om att vi har blivit födda på nytt, och Petrus skriver (2 Petr 1:4) att vi har blivit delaktiga av gudomlig natur. Vi är alltså inte längre vad vi har varit. Genom frälsningen har vår identitet ändrats. Men det vi har fått är en kärleksidentitet. Den säger egentligen ingenting om våra personliga egenskaper utan säger i förstone bara något om honom som har gett oss den identiteten, nämligen Gud. Hans villkorslösa kärlek är själva grunden för denna identitet. Den ger oss en plats i tillvaron, och den är ett absolut skydd mot vår fruktan för övergivenhet och förkastelse. Genom att Gud villkorslöst bejakar mig är jag inte längre utbytbar i tillvaron.

Bibeln understryker detta genom att tala om att Gud har ett unikt livsöde i beredskap åt varje människa. Det livsödet är inte ett prestationskrav för att Gud skall acceptera oss. Det är i stället ett uttryck för hans personliga, unika kärlek till oss.

Bara kärleksidentiteten fungerar

Prestationsidentiteten, laggärningarna, leder till självupptagenhet, relationslöshet och prestationsfixering. Därför slutar denna identitet alltid i högmod eller missmod när den drivs tillräckligt långt. Kärleksidentiteten däremot skapar självförglömmelse och öppnar människan för relationer. En människa med en prestationsidentitet blir mer och mer intresserad av identitetsproblematiken, och hon blir mer och mer upptagen av att söka svar på frågan "Vem är jag?". Kärleksidentiteten löser människan från identitetsfrågan över huvud taget. Hon upphör att fundera över vem hon är och ägnar sig i stället åt sin omgivning.

När nu Bibeln betonar att frälsningen för med sig en ändrad identitet, är det därför viktigt att vi tar ta emot den på rätt sätt. Vi kan ägna oss åt identitetsproblematiken utifrån den bibliska undervisningen på ett sådant sätt att vi blir mer och mer identitetsfixerade i stället för att bli mer och mer självförglömmande, och vi blir då alltmer upptagna av identitetsproblematiken i stället för att bli lösta från den.

Lag och evangelium

Syndafallet innebar en skada på människan. Hon förvandlades till en syndare. Många bibeltexter handlar om människans förvandling från detta syndens tillstånd till rättfärdighet, helgelse, helande etc. När man läser bibeltexter med detta innehåll, måste man ha klart för sig att dessa texter alltid kan läsas på två sätt: som lag eller evangelium. I det första fallet läser man texten som om Gud krävde av människan den förvandling som skall utföras. Hon får göra det själv och med egna resurser. Gud sitter på avstånd och noterar resultatet. I den yttersta domen kommer man att få besked om hur väl Gud anser att man lyckats.

Läser man texten som evangelium, innebär detta att man ser förvandlingen som ett erbjudande. Gud vill göra jobbet själv. Han ställer förvandlingens möjlighet framför oss och väntar på att vi tar emot den förvandling han vill utföra.

Ett deprimerande evangelium

I det första fallet har människan med all sannolikhet en prestationsidentitet när hon börjar läsa, och denna prestationsidentitet stärks som regel av läsandet. Just för att hon söker sitt människovärde och sin plats i tillvaron genom sina prestationer och genom det hon själv är eller kan vara, läser hon Bibeln på ett lagiskt vis. Genom läsandet förstärks hennes lagiskhet undan för undan. Människor av detta slag brukar ganska snart tröttna på bibelläsandet och uppfattar det som en tråkig plikt. Kompromissen blir till sist att man läser några verser innan man somnar, när man redan är tillräckligt sömning för att inte ta så illa vid sig av läsandet.

Ett glatt budskap

Den som upptäckt möjligheten att läsa texter om förvandling som gudomliga erbjudanden har hittat det glada budskapets glädje. Där lagiska människor med prestationsidentitet bara upptäcker krav och förväntningar, ser dessa människor idel kärleksförklaringar. Låt oss nu pröva ett exempel på hur man kan läsa en bibeltext på två olika sätt. Vi söker oss till 1 Joh 4:16-19.

Och vi har lärt känna och tror på Guds kärlek som bor ibland oss. Gud är kärlek, och den som förblir i kärleken förblir i Gud och Gud förblir i honom. Så har kärleken nått sitt mål i oss, så att vi kan ha frimodighet på domens dag, ty sådan han är, sådana är också vi, mitt i denna världen. Någon rädsla finns inte

i kärleken, utan den fullkomnade kärleken driver ut rädslan, ty rädslan har att göra med straff och den som är rädd har inte nått fram till målet för kärleken. Vi älskar, därför att han först älskade oss.

Lagiska människor, som har en prestationsidentitet som de söker att bygga upp i sitt liv, brukar läsa så här: "Det är bara den som aldrig är rädd och som fungerar som Kristus i denna världen som kan ha frimodighet ifråga om domens dag. Jag är däremot ofta rädd, och jag tycker att jag misslyckas så ofta med att vara som Kristus i denna världen. Alltså kommer det att gå dåligt för mig på domens dag. Jag måste försöka älska lite bättre."

En människa som förstått kärleksidentiteten och evangeliets erbjudande läser i stället så här: "Gud måste först älska mig för att jag skall ha någon kärlek att ge vidare. Hans kärlek finns där hela tiden, men problemet är att kunna ta emot tillräckligt mycket kärlek för att all min rädsla skall fördrivas. Det är inte min fullkomliga kärlek som driver ut min egen rädsla, för jag har ingen sådan kärlek. Kärleken kommer från Gud och befriar mig från rädslan. När rädslan inte längre styr mig, utan när kärleken uppfyller mig, börjar jag fungera som Kristus i denna världen utan att närmare tänka på det eller anstränga mig. Jag vill därför satsa på att söka mig närmare Gud, så att jag kan ta emot mer och mer av hans kärlek."

Våga tro Guds kärleksförklaring

Den lagiska människan tror att hon själv skall utföra förvandlingen, medan en människa med en kärleksidentitet har nått fram till insikten att det är Guds kärlek som utför hela verket. Och hon ser vidare att det finns några förutsättningar för att man skall kunna ta emot mer och mer av den förvandlande kärleken. Man måste lära känna den, och man måste tro på den.

Många kristna har lärt känna Guds kärlek i den meningen att de vet att Gud älskar alla. Men det räcker inte. Kärleken blir ändå oftast inte en upplevd verklighet. Man måste tro på den också. Tron är nödvändig för att Guds kärlek skall kunna utföra sitt förvandlande verk i våra liv.

Vilja klara lagen själv

Syndafallet innebar att människan blev lagisk. Hon åt av kunskapens träd. Trädet hade kanske lika gärna kunnat heta lagens träd. Före syndafallet var människan en varelse som tog emot så mycket av Guds kärlek att hon självklart styrdes av denna kärlek till rätta och riktiga gärningar. Men hon önskade en egen identitet i stället för den kärleksidentitet, i beroende av Gud, som hon levde i.

Sedan dess har människan haft en outsläcklig förmåga att förvandla också det

bästa erbjudande till lag och krav. Ett belysande exempel är sabbaten. Gud sade till sitt folk att man skulle vila var sjunde dag. Naturligtvis var detta ett erbjudande som Gud gav människorna av omsorg om deras hälsa och välbefinnande.

Detta erbjudande förvandlades till en fruktansvärd kravapparat, så att man till sist hade speciella lagar för hur många steg man fick ta på sabbaten etc. Givetvis kunde man åberopa texter i Skriften. Det hade funnits många tillfällen då Gud måst varna folket genom profeterna för att man missbrukade sabbaten. De rika drev på de fattiga och tog ifrån dem sabbatens möjlighet (Jes 58:1-7). Gud var därför tvungen att varna folket. Ändå var sabbaten ett uttryck för hans omsorg och inte för hans krav på uppmärksamhet.

Detta visade Jesus när han kom. Suveränt botade han sjuka på sabbaten. Fariséerna blev förskräckta. De trodde att Gud skulle straffa folket för att Jesus botade sjuka på sabbaten. Jesus försökte förgäves lära dem att sabbaten var en gåva och inte ett krav.

Tron är ingen motprestation

När vi nu ser att tron är en förutsättning för kärlekens mottagande, är det mycket lätt att vi gör om tron till ett krav. När man gör det, menar man att Gud visserligen vill älska människan, men för att han skall älska en människa och visa henne kärlek kräver han en motprestation, nämligen tro.

Låt oss se på ett replikskifte som visar hur snubblande nära det ligger att man tänker på detta sätt (Joh 6:28-29):

Då sade de till honom: Vad skall vi göra för att utföra de gärningar som Gud begär av oss? Jesus svarade dem: Detta är Guds gärning, att ni tror på den han har sänt.

Det är min erfarenhet att de flesta som läser denna text tror att Jesus svarar att detta är den gärning som Gud begär av oss, nämligen tro. Det är svårt att läsa innantill. Lagens och lagiskhetens glasögon sänker synförmågan. Det Jesus säger är att Gud vill utföra en gärning i våra liv, nämligen tro. Detta är ju något helt annat.

Judarna kom till Jesus och hade människans klassiska fråga: "Vilka gärningar skall vi göra?" Och Jesus hade det lika klassiska, gudomliga svaret: "Gud vill utföra en gärning i er." Som vanligt talar Gud och människor förbi varandra.

Vi finner nu, kanske till vår överraskning, att Gud med sin kärlek själv vill utföra ett verk i våra liv, och att hemligheten med denna kärlek är att den i brist

på tro så ofta inte når in i vårt innersta till vår förvandling. Tror man inte på en kärleksförklaring har den ingen effekt.

Tron är en del av nåden Men inte ens tron är någonting som vi själva åstadkommer, utan också den vill Gud lägga ner i våra liv. Han vill ge oss den tro som tar emot den kärlek, som förvandlar oss inifrån. Både tron och kärleken är gåvor från Gud.

I Ef 2:8-9 läser vi:

Ty av nåd är ni frälsta, genom tro, och det inte av er själva. Guds gåva är det - inte genom gärningar, för att ingen skall förhäva sig

Nåd är inte enbart ett känsloläge hos Gud. Det är en förvandlande kraft. Den strömmar ständigt ut ifrån nådens Gud, och där tro finns, kan nåden tas emot till förvandling. Alltsammans är Guds gåva.

Det Paulus här skriver om kan vi förstå på ett annat sätt. Vi antar att du har rånat en bank och blivit fasttagen. Du blir dömd till fyra års straffarbete. När du avtjänat en månad av ditt straff kommer en dag en fångvaktare och låser upp din cell. Han förklarar att du är benådad och frisläppt. Om du tror att han driver med dig kommer du antagligen att sitta kvar i din cell, för du är rädd att om du reser dig och går ut ur cellen kommer du ändå bara att finna ytterdörren låst och tillbommad. Men om du tror på hans tillsägelse reser du dig och går ut ur cellen och fångelset.

Vad var det då som gjorde dig fri? Var det din tro? Nej, det var nåden. Tro är i detta fall bara att du tar konsekvensen av den nåd som redan var given. Tron fick inte nåden att ske. Snarare var det nåden som uppväckte tron.

Många kristna delar in kristna människor i "goda" och "dåliga" kristna. Denna inledning är främmande för Bibeln. Det kan inte finnas två sorters lössläppta förbrytare. Det finns naturligtvis bara en sort. Nåd är den kärlek som bara kan bevisas den människa som har förbrutit sig och blivit dömd.

När nu Paulus skriver att vi blir frälsta av nåd, genom tro, vill han stryka under att vi inte blir frälsta av våra prestationer. Och han stryker under att detta är inte bara en snällhet av Gud. För synden i människans liv ligger just i hennes önskan att prestera en identitet skild från Guds egen. Därför är alltid prestationerna någonting som avlägsnar oss från Gud. När vi lyckas med våra prestationer börjar vi förhäva oss, säger Paulus. Han uttrycker därigenom samma sak på ett annat sätt. Gud vill ha hela äran för frälsningsverket.

Många tror att Gud begär av oss att vi skall hjälpa till med frälsningsverket eller åtminstone med helgelsen. Sedan skall Gud ändå ha hela äran. Så är det inte

alls. Gud vill ha hela äran därför att han vill göra hela arbetet. Om vi skall hjälpa till, skall vi också ha en del av äran, och så vill Gud inte ha det. Vårt sökande efter en egen ära är en grundkomponent i synden.

Barnaskap

Jesus fastslår eftertryckligt att om vi inte omvänder oss och blir som barn kommer vi inte in i himmelriket. Också detta bibelord kan läsas som krav eller som erbjudande. Tar vi det som ett krav, misstänker vi att Gud på olika sätt vill förnedra oss. Det gäller att bli liten och hjälplös som en krälände mask i stoftet. Kanske gäller det också att inte för mycket använda sitt förstånd.

Naturligtvis är det inte så Jesus menar. Han menar i stället att allt kristenliv måste börja med en lycklig barndom. Med detta begrepp förknippar vi en kravlöshet i ordets bästa mening. Ansvar för livet och tillvaron, för familjens fortbestånd etc bärs inte av barnen utan av föräldrarna, främst fadern. Barnet tar ta emot de välsignelser som föräldrarna har att ge.

Vårt kristna liv måste därför börja med en barndom som tar emot kärlek utan tanke på vad den skall användas till. Det handlar inte om ett självupptaget egotrippande, där man livet ut gottar sig i andliga upplevelser. Ett barn låter sig också fostras av sina föräldrar. Men såväl kärleken som tuktan (vilken också är en del av kärleken) är någonting som barnet bara kan ta emot utan att tänka så mycket på vart det hela syftar. Barnet kan inte förtjäna kärleken och kan inte själv planera sin tuktan. Att omvända sig och bli som ett barn är en förmån för den människa som har insett att prestationsidentiteten aldrig kan få oss att fungera. Om hon då i stället är villig att söka sig en kärleksidentitet och finna en plats i tillvaron genom att våga låta sig älskas i stället för att prestera, så finns förutsättningen för ett barnskap hos Gud.

Naturligtvis framskymtar också i Bibeln denna positiva grundton i barnskapet. Paulus säger (Rom 8:15-16):

Ni fick ju inte en träldomens ande, så att ni åter skulle känna fruktan. Utan ni fick en barnskapets ande, i vilken vi ropar "Abba, Fader!" Anden själv vittnar med vår ande att vi är Guds barn.

Guds fullkomliga kärlek fördriver all fruktan och skapar i stället en barnskapets trygghet. Ändå är villkoret för denna trygghet en omvändelse. Vi måste vända oss bort ifrån vår önskan att själva prestera en identitet.

Barnskapets upplevelse

Hur känns det när Anden vittnar med vår ande att vi är Guds barn? Denna

känsla, hur den än erfares, måste vara grunden för vårt upplevande av den kärleksidentitet Gud vill ge oss. Den blir därmed också utgångspunkten för den tro som Gud vill skapa i våra liv. Den känsla som det här är fråga om beskrivs bäst på indirekt väg. Låt oss läsa ett par Jesusord (Joh 6:44, 6:65):

Ingen kan komma till mig, om inte Fadern som har sänt mig drar honom till mig. Det var därför jag sade er, att ingen kan komma till mig om det inte blir honom givet av Fadern.

Jesus säger här att syndafallets skada i människan är så total att människan själv aldrig kan komma på idén att vilja tillhöra Gud. Varje människa som vill komma till Gud genom Jesus Kristus vill det därför att Gud först har tagit ett personligt initiativ i den människans liv. Många människor som söker sig till Jesus undrar om Jesus egentligen vill ha med dem att göra. De undrar om de är värda hans kärlek, om han kommer att kasta ut dem på den yttersta dagen, om han inte snart tröttnar på sina svårfostrade lärjungar etc. Men så länge vår önskan att tillhöra Jesus finns i våra liv, så finns också den gudomliga kärleksförklaringen över oss. För när Gud förklarar människan personligt sin kärlek, uppväcks en längtan efter Kristus. Det står talat i Skriften om människor som begår oförlåtlig synd, framför allt hädelse mot Anden. För denna synd skall det inte ges någon förlåtelse. Många människor går och undrar om de inte i alla fall har syndat mot den helige Ande. Men om Gud av den anledningen tar sin hand ifrån en människa, så upphör människans önskan att ha med Gud att göra.

Ett exempel på synd mot den helige Ande och de konsekvenser detta för med sig kan du finna i 1 Sam 2:12-25. Prästen Eli hade två söner som hade tagit vid efter honom när han blev gammal. De misskötte sin tjänst på det grövsta, och ingen förmaning hjälpte. Det står bland annat: *"Och de unga människors synd var så mycket större inför Herren som folket därigenom lärde sig att förakta Herrens offer."* Fadern försökte korrigera sina söner, men det står: *"Men de lyssnade inte på sin faders ord ty Herren ville döda dem."*

Gudsfruktan är barnets respekt för en god fader. Det fanns ingen önskan om förändring. Det saknades gudsfruktan. Gudsfruktan är inte att vara rädd för Gud eller för Guds krav. Gud är god, och man behöver inte vara rädd för honom i den mening man kan ha skäl att vara inför en som är ond. Gudsfruktan är något positivt, att vilja ta emot uppfostran och korrigering.

Barnskapsupplevelsen är alltså i sin ursprungliga form helt enkelt önskan att tillhöra Jesus Kristus. Somliga människor har denna önskan tillsammans med en intensiv upplevelse av misslyckande, ovärdighet eller syndfullhet. Det spelar ingen roll. Längtan att tillhöra Kristus är ändå frukten av en gudomlig kärleksförklaring. Andra har samma längtan ihop med den ljuvliga vissheten om att vara Guds älskade barn. Dem har Gud fått föra ett steg vidare in i

barnskapets trygghet. Men också för dem gäller att själva längtan att tillhöra Jesus är frukten av den gudomliga kärleksförklaringen.

Tre mognadsstadier

Att få starta sitt kristenliv under barnskapets förtecken är att få börja med att se Gud som fader. Johannes skriver (1 Joh 2:12-14):

Till er mina barn skriver jag: Era synder är förlåtna för hans namns skull. Till er fäder skriver jag: Ni känner honom som var från begynnelsen. Till er ungdomar skriver jag: Ni har övervunnit den Onde. Till er mina barn har jag redan skrivit att ni känner Fadern. Till er fäder har jag skrivit att ni känner honom som var från begynnelsen. Till er ungdomar har jag skrivit att ni är starka och Guds ord förblir i er och ni har övervunnit den Onde.

Johannes urskiljer här tre mognadsstadier: barn, ungdomar och fäder. De som mognat till fäder kan själva börja att sätta nya barn till världen. De kan vinna människor för Guds rike och förmedla hans fostran. Men innan man kan bli en ungdom som övervinner ondska i världen eller en andlig förälder som ansvarar för nya barn, måste man själv ha börjat som ett barn. Detta gäller inte bara människor som menar sig ha misslyckats i världen. Det gäller minst lika mycket dem som alltid haft framgång. För det är bara ett hinder om prestationsidentiteten finns kvar när man skall övervinna den Onde eller föra människor till mognad i Kristus.

Barnskapets tid är en läkedomstid och en förvandlingstid, då prestationsidentiteten får läggas av, och man kan börja lära sig att ha sitt värde i mottagandet av gudomlig kärlek i stället. Paulus talar ju mycket om att vi har lagt av den gamla människan och iklätt oss den nya, vars yttersta kännetecken är kärleken.

Två ting karakteriserar barnet i Guds rike. Det har fått sina synder förlåtna, och det har lärt känna Fadern. Många människor, som haft en dålig relation till sin jordiske far, har svårigheter att övervinna när det gäller att komma in i ett fungerande barnskap inför Gud. De bär med sig falska tankar om vad en fader är och för omedvetet över dessa tankar på Gud.

Psykoanalysens grundare, Sigmund Freud, "bevisade" till och med att Gud inte finns, eftersom han hos sina patienter ofta iakttog att deras Gud bara var en uppförstorad upplaga av deras jordiska fader. Men detta förhållande är ingen märklig slump och bevisar minst av allt att Gud inte skulle finnas.

Fadern ger trygghet och kärlek Tvärtom har Gud bestämt att jordiska fader skall vara en sorts avbild av hans faderskap gentemot hela skapelsen. Lyssna på hur Paulus skriver (Ef 3:14-19):

Därför böjer jag mina knän för Fadern, honom från vilken allt vad fader heter i himmelen och på jorden har sitt namn. Jag ber, att han efter sin härlighets rikedom låter er växa till i kraft till er invärtes människa, genom sin Ande. Jag ber, att han låter Kristus bo i era hjärtan, genom tron, och att han gör er rotade och grundade i kärleken, så att ni tillsammans med alla de heliga förmår fatta bredden och längden och djupet och höjden och lär er känna det som övergår all kunskap: Kristi kärlek. Så skall den uppfylla er intill måttet av hela Guds fullhet.

Jordiska fäder är tänkta att genom sitt föredöme visa redan för de små barnen vad det vill säga att Gud är en fader för hela skapelsen. Och denna barnskapsattityd gentemot Fadern kan grundläggas långt innan ett barn kan analysera teoretiska begrepp, om barnet får leva tillsammans med en god fader. Och det fadern skall uppenbara i familjen är den villkorlösa kärleken. När vi konstaterar att den är villkorlös, betyder inte detta att den har karaktären av flathet och mesighet. Gud är också rättfärdig. Men kärleken viker aldrig bort vad vi än ställer till med. När vi begår den oförlåtliga synden och gudskontakten definitivt bryts, ligger förändringen i oss själva. Vi har gått över förhärdelsens gräns.

Många människor kommer aldrig in i trons första tillväxt, barnskapet, därför att de har felaktiga fadersföreställningar. De har att sin synd förlåten, men har inte lärt känna Fadern och stannar därför kvar på nyföddhetsstadiet. Kärleksidentiteten kan aldrig träda till i utbyte mot prestationsidentiteten. De har fått synden förlåten men lever kvar i prestationstänkandet, eftersom de har en falsk gudsbild. De har därigenom också falska föreställningar om vad kristen tro går ut på. De tror att det handlar om att prestera så mycket som möjligt, och det är därför de så ofta betecknar sig själva som "dåliga kristna". Och eftersom ingenting i deras kristna liv fungerar som Bibeln lovar att det skulle, menar de sig ha fog för denna klassificering. Om de fick lära känna Fadern som fader och ta emot en lycklig andlig barndom, skulle deras invärtes människa börja växa till, så att de kunde mogna fram till ett stadium då saker och ting verkligen fungerade.

Krav dödar kärleken

Prestationsidentiteten föds alltid som ett svar på krav. Det kan gälla Guds krav eller människors. Det kan till och med gälla krav som man tror att omgivningen har, fast den inte har det. Ytterst handlar det naturligtvis om de krav man har på sig själv. Vad Gud eller människor har för krav spelar ju ingen större roll, om man ändå struntar i dem. Men om man identifierar sig med omgivningens verkliga eller förmodade krav leds man automatiskt in i ett prestationstänkande. Där så sker upphör förmågan till kärlekskommunikation.

När Gud leder oss in i ett barnskap så är detta alltid kravlöst. Det innebär inte att Gud skulle sakna målsättning med det barnskap han fört oss in i. Han har tvärtom mycket detaljerade planer. Men genom att göra oss till kärleksmänniskor vill han föra oss in i sina avsikter, eftersom han vill att vår medverkan skall vara frivillig. Han är god och tvingar oss aldrig. För redan blotta erfarenheten lär oss att det är omöjligt att ta emot kärlek ifrån en person som samtidigt ställer krav under hot om förkastelse. Om kärleken inte är villkorlös är den över huvud taget ingen kärlek.

Men kärleken kan dödas av krav även på annat sätt. Du kanske har försökt någon gång att ge kärlek till en människa som gick med håven och krävde kärlek av dig. Och du kanske också hade kärlek och försökte att överföra den till den krävande och kärlekstörstande människan. Till din förvåning upptäckte du att den krävande människan inte kunde ta emot.

Människor som ställer höga krav på sig själva eller på andra har svårt både att ta emot kärlek och att ge ut den. Lösningen på problemet ligger inte i att man struntar i allting och tar hela tillvaron med en klackspark utan ligger i att man får förlösas från prestationstänkandet till ett sunt barnskap.

Låt ambitionerna dö

Det viktigaste är sålunda att våra egna prestationsambitioner får dö på ett sunt sätt. De kan dö på ett köttsligt vis, så att följden bara blir slarvighet och nonchalans. Men de kan också dö på Guds vis, så att vi blir människor som kommer in under en Fader som fostrar oss med villkorlös kärlek. Låt oss lyssna till hur Paulus skriver (1 Kor 1:26-31):

Se nu vilka som blev kallade bland er själva, bröder. Inte var det många som gällde för bildade i världens ögon, inte många mäktiga, inte många förnäma.

Nej, det som gällde för dåraktigt i världen, det utvalde Gud, för att han skulle komma de bildade på skam. Och det som i världen gällde för svagt, det utvalde Gud, för att han skulle komma det starka på skam. Och det som i världen ansågs för underklass och gällde för ingenting, det utvalde Gud, det som ingenting var, för att han skulle slå ner det som någonting var. Ingen skapad varelse skulle kunna berömma sig inför honom. Hans verk är det, att ni är i Kristus Jesus. Han har blivit vår vishet från Gud, vår rättfärdighet och helgelse och förlösning, för att - som det står skrivet - den som vill berömma sig, han skall berömma sig av Herren.

Paulus beskriver församlingen som en gemenskap av människor som ingenting är. Alltså handlar det om personer som inte har någon prestationsidentitet av något slag. De har inget att komma med, ingenting att visa upp. Dem kan Gud fylla med sin kärlek och förvandla inifrån till ett vittnesbörd för världen. Han vill att det som är något i sig själv, de människor som har lyckats med sitt prestationsbyggande, skall stå med skam. De skall komma till korta i jämförelse med dem som inte har någon prestationsidentitet.

Men i församlingarna har vi ju fullt med människor som säger om sig själva att de ingenting är. Och ändå ser man ju aldrig hur denna världens visa och kloka kommer till korta inför dem. Varför gör man inte det? Jo, det är för att dessa människor visserligen saknar en prestationsidentitet, men de längtar efter att få en. De skulle vilja bli något att skryta med. Deras ambitioner har inte fått dö. De bara upplever sig som misslyckade. Och så länge de gör detta står de fortfarande utanför, eftersom själva kravet finns kvar och blockerar dem från att ta emot villkorslös kärlek från Gud.

I Luk 7:36-50 finner vi berättelsen om hur Jesus blir hembjuden till fariséen Simon. Under måltiden kommer en prostituerad kvinna in och betygar Jesus sin kärlek. Efteråt går den kvinnan därifrån med en stark upplevelse av Guds kärlek, medan fariséen Simon inte får uppleva någonting. Man tror lätt att Gud älskade kvinnan mer än fariséen. Men detta är inte sant. Gud har inte anseende till personen. Han älskar alla lika.

Fariséen satt kvar i sitt prestationstänkande. Trots att Jesus kom hem till honom hade han ingenting att ta emot från Jesus. Han hade tagit Jesus till påseende. Han tänkte i sitt stilla sinne att om Jesus visste vad detta var för en sorts kvinna skulle han kasta ut henne. Han bedömde både Jesus och kvinnan på en gång och förkastade dem bägge två. Hans egen identitet var en prestationsidentitet, och han tillmätte en identitet åt människor i sin omgivning endast efter deras prestationer. Hur mycket än Jesus älskade honom nådde kärleken aldrig in.

Värdet av att göra bort sig

Kvinnan däremot hade misslyckats med alla sina ambitioner och prestationer,

och hon vågade ändå tro sig vara älskad. Och i denna berättelse finns en oerhört djup poäng. Om någon älskar dig villkorslöst (och villkorlös kärlek är ju den enda tänkbara formen av verklig kärlek), så kan du inte upptäcka att kärleken är villkorlös förrän du har gjort bort dig. Dessförinnan kan du alltid tänka att den uppskattning du får är en belöning för dina prestationer. Först när man gjort bort sig totalt och ändå vågar ta emot kärlek upptäcker man vad villkorlös kärlek är. Då leds man också på ett nytt sätt in i barnskapsförhållandet till Gud.

Eftersom synden i våra liv innebär att vi vill ha en prestationsidentitet och inte en kärleksidentitet, måste vi på detta sätt först få erfara alla våra ambitioners och prestationers undergång. Då har vi kommit fram till den punkt där vi kan upptäcka den villkorlösa kärleken. Tragiken i så mycket av vårt församlingsliv består i att många människor upplever sig ha misslyckats i allt och blir ändå inte ledda till att upptäcka den villkorlösa kärleken.

När det nu är så, att man måste göra bort sig totalt och just i den situationen upptäcka att kärleken är villkorlös, förstår vi varför Jesus säger (Matt 7:14):

Men trång är den port och smal är den väg som leder till livet, och få är de som finner den.

Guds avbild

För att vi skall förstå de själavårdsmässiga aspekterna av begreppet tro, måste vi se på Guds avsikt när han skapade människan. Vi läser därför i 1 Mos 1:26:

Och Gud sade: "Låt oss göra människor till vår avbild, till att vara oss lika."

Människan var tänkt att vara Guds avbild och skapades också som sådan. När ormen sedermera frestade Eva, kan därför själva frestelsen förefalla märklig.

I 1 Mos 3:4-5 läser vi:

Då sade ormen till kvinnan: "Ingalunda skall ni dö; men Gud vet, att när ni äter av det, skall era ögon öppnas, så att ni blir såsom Gud och förstår vad gott och ont är."

Frestelsen bestod i att bli såsom Gud. Men människan var ju redan Guds avbild. Kunde då detta vara en frestelse? Vi kan få vägledning genom ett ord av Paulus (Rom 3:23):

Alla har ju syndat och ingen har kvar den härlighet vi fått av Gud.

Syndafallet innebar att människan upphörde att utstråla Guds härlighet i skapelsen. Detta gjorde alltså människan före syndafallet och var därigenom Guds avbild. Det ormen frestade med var möjligheten att få en egen härlighet, en som inte var en återglans av Guds härlighet utan en som människan ägde i sig själv genom sina prestationer. Vägen till att nå denna härlighet var att sträcka sig efter kunskap om vad som är gott och vad som är ont.

Syndafallet innebar sålunda att människan ville bli något i sig själv och inte enbart en avbild eller en återspeglning av Gud. Skapelseberättelsen illustrerar detta med beskrivningen av människans nakenhet:

Och mannen och hans hustru var båda nakna och blygdes inte för varandra (1 Mos 2:25). Då öppnades bådars ögon, och de blev varse att de var nakna. Och de fäste ihop fikonlöv och band omkring sig (1 Mos 3:7).

Även före syndafallet var människorna nakna. De måste ha sett det, eftersom de efteråt visste om det. Men på något sätt var detta ovidkommande. Efter syndafallet såg de sin nakenhet och greps omedelbart av starka känslor av

blygsel och skam. Delvis har detta säkert att göra med förlusten av den gudomliga härligheten. Människorna utstrålade inte längre Guds natur i skapelsen.

Men jag tror att det mest berodde på att människan före syndafallet inte frågade så mycket efter sig själv och sin person som hon kom att göra efter. För syndafallets frestelse var just denna, att människan började önska att hon skulle vara något i sig själv. När hon gjorde det, förlorade hon det hon hade från Gud men fick inget annat i stället. Ögonen öppnades så att människan såg sin nakenhet. Hon såg nu mest det som fattades i hennes personlighet, eftersom hon fått ambitionen att bli Guds jämlike.

Självupptagenheten

Före syndafallet var människan gudsupptagen. Adam var säkert fullt upptagen med att se på Gud och hans härlighet. Han kunde se att han själv var naken, men det spelade ingen roll. I syndafallet började Adam se på sig själv och önska att han själv kunde bli något. Gudsupptagenheten upphörde och självupptagenheten började. I samma ögonblick försvann den gudomliga härligheten, och Adams ögon öppnades så att han såg det som fattades i hans liv. Genom att han såg detta blev han ännu mer självupptagen och började söka något att skyla sig med.

På detta sätt fungerar det i många människors liv. Det är så lätt att se vad som saknas, vad som skulle kunna vara bättre och vad man skulle vilja ha annorlunda i sitt liv. Samtidigt blir man självupptagen och fullt sysselsatt med att försöka skyla defekterna eller skapa någonting som ser ut som om man hade det önskade. I alla dessa ansträngningar blir man mer självupptagen, får lättare att se det man saknar och tvingas därigenom in i ännu fler prestationer och ansträngningar för att åtgärda svagheter och defekter.

Det ödesdigra i denna onda cirkel är att ju längre man kommer in i den, desto mindre verklig blir Gud för en. Guds härlighet blir allt svårare att urskilja, ju mer självupptagen man blir. När Gud helar oss från syndafallets skada, skall vi bland annat förvänta oss att han löser oss från självupptagenheten, från vår benägenhet att se på det som saknas och från blindheten för Guds härlighet.

Frälsning leder till gudsupptagenhet

Frälsning måste sålunda medföra att människan på ett sunt sätt löses från självupptagenheten och återförs till sitt naturtillstånd, gudsupptagenheten. Ju mer människan på nytt blir gudsupptagen, desto mer kommer hon också att utstråla Guds härlighet i skapelsen. Bibeln lovar också att när vi på den yttersta dagen får se Jesus med våra fysiska ögon kommer detta att medföra en oerhörd förvandling av våra liv (1 Joh 3:1-2):

Se, vilken kärlek Fadern har bevisat oss, när vi får kallas Guds barn. Och vi är det! Därför känner världen oss inte, eftersom den inte har lärt känna honom. Mina älskade, redan nu är vi Guds barn, men vad vi kommer att bli, det är ännu inte uppenbart. Men vi vet, att när han uppenbaras, skall vi bli lika honom, ty vi skall få se honom sådan han är.

När Jesus återkommer, synlig för våra fysiska ögon, kommer denna syn att bli så överväldigande att den fullständiga gudsupptagenheten blir ett naturligt tillstånd. De som vill ha med honom att göra kommer då att i kärlek helt sträcka sig mot honom och fullständigt se bort ifrån sig själva.

Lär känna Fadern till tro

Men i dag lever vi i en situation där vi på ett mera medvetet sätt måste välja gudsupptagenheten framför självupptagenheten. Vi måste i bön söka att få del av vishetens och uppenbarelsens Ande, som låter oss få kunskap om honom, så att vårt inre öga får ljus (Ef 1:17-18). Om vi inte söker den uppenbarelsen och aktivt väljer gudsupptagenhetens väg, kan självupptagenheten fortfarande ha stor makt i våra liv.

Den attityd av gudsgemenskap och gudsupptagenhet som vi i dag kan välja genom en Andens gemenskap i våra liv kallar Paulus för tro: "*Vi vandrar i tro, utan att se*" (2 Kor 5:7).

Vad är tro?

Tron är en Guds gåva och inte människans prestation. Men tron är den attityd hos människan som gör det möjligt för Gud att ge sin kärlek till henne. Det är inte förrän vi tror på Guds kärleksförklaring som kärleken når in och får en förvandlande kraft. Bibeln använder också begreppet tro för att beskriva vår gudsgemenskap i Anden. Den gudsgemenskapen liknar Adams gudsgemenskap före syndafallet. Den kännetecknas av sund självförglömmelse och av gudsupptagenhet. Begreppet tro är alltså ett uttryck för en gemenskap mellan Gud och människa, där Gud kan ge en kärleksidentitet till människan.

När apostlarna förde ut det kristna budskapet i den dåtida hednavärlden mötte de en kulturmiljö som var främmande för Bibelns judiska tänkesätt. Man kallar denna kultur hellenismen. Tongivande bidrag till denna miljö hade kommit från de tidiga grekiska filosoferna. Under de första århundradena skedde en sammansmältning mellan judiskt och grekiskt tänkesätt, som på nytt blev aktuell under renässansen, då man återupplivade arvet från de grekiska filosoferna.

Vårt nutida tänkesätt är en produkt av denna sammansmältning. I många avseenden är den olycklig, därför att när vi i dag läser Bibeln tenderar vi många gånger att lägga in grekiska definitioner i olika bibliska ord. En sådan term, som lätt får sitt innehåll förvanskat av grekiskt-filosofiskt tänkande, är ordet tro.

Där juden i ordet tro ser en gudsgemenskap, ser greken mycket lättare en åsiktsbildning. Ibland använder man därför uttrycket tro när man inte är riktigt säker. I andra sammanhang kan dock ordet tro just stå för en utpräglad säkerhet, inte minst när det gäller ting som inte kan bevisas. Vare sig vi talar om ett antagande eller en övertygelse rör det sig nu om betydelser som inte har något med gemenskap att göra, utan som är rent teoretiska till sin innebörd.

Läs Bibeln judiskt

Det är viktigt att vi lär oss skilja det judiskt-kristna trosbegreppet från det grekiska. Det senare leder oss nämligen in i ett prestationstänkande, medan det kristna trosbegreppet banar väg för en kärleksidentitet. Många texter i Bibeln förefaller i förstone att understödja ett grekiskt trosbegrepp. Vi läser i Mark 11:22-24:

Jesus svarade och sade till dem: Ni skall tro på Gud. Sannerligen, jag säger er: Om någon säger till det här berget: Lyft dig upp och kasta dig i havet! och inte tvivlar i sitt hjärta utan tror att det skall ske som han säger, då sker det så. Därför säger jag er: Allt vad ni ber om i era böner, det skall ni tro att ni redan har. Då skall ni få det.

Präglade som vi är av det grekiska trosbegreppet, läser vi nu denna text och får lätt för oss att tron är ett slags betalmedel i Andens värld. Man måste vara övertygad, därtill sprickfritt säker på det orimliga. Lyckas man med prestationen att inta denna tankemässiga ståndpunkt skall berg flytta på sig och bönesvar infinna sig. Då återstår det bara att försöka hjärntvätta fram denna tankens attityd.

Är detta en definition ?

I Hebr 11:1 talas om tron på ett sådant sätt att man får intrycket av att själva begreppet här definieras.

Tron borgar för verkligheten av det vi hoppas. Den ger visshet om det vi icke ser

I den mån denna bibelvers skall användas som en definition för begreppet tro, måste vi ge akt på att olika svenska bibelöversättningar ganska mycket avviker från varandra. Låt oss se några exempel:

Men tron är en fast tillförsikt om det som man hoppas, en övertygelse om ting, som man icke ser (1917 års översättning).

Tron är grunden för det vi hoppas på; den ger oss visshet om det vi inte kan se (NT 81).

Om tron finns är den en fullkomlig visshet om det som man hoppas på, en övertygelse om den verklighet som man inte kan se (Hedegårds översättning). I några översättningar är sålunda tron en fullkomlig visshet eller en fast tillförsikt. Giertz ser liksom NT 81 tron snarare som en garanti än som en övertygelse eller visshet. Eftersom det är viktigt att vi får ett så klart trosbegrepp som möjligt, för att människor inte skall komma in i en presterande tro utan i en prestationslös tro, måste vi försöka komma till grunden med hur denna bibelvers skall förstås

När vi ser i Studiebibeln en ord för ord-översättning av denna vers, så låter den på följande sätt:

Är men tro av ting man hoppas en tillförsikt av ting bevis inte seende.

Ordet "tillförsikt" kan också översättas med "grundval". Som synes är denna bibelvers inte särskilt lättbegriplig i grundspråket. Inte att undra på att översättningarna varierar.

Det förefaller i förstone så enkelt att kombinera Hebr 11:1 med texten ur Mark 11, så att man säger att det enda som fordras för att berget skall flytta sig är att man intar en fast tillförsikt. Men man skapar då ett underlag för ett presterande på det övernaturliga området. Tron blir en tanke- och känslomässig prestation. Den blir motsats till osäkerhet, tvekan och fruktan. Den som lyckas flytta berget har uträttat något märkvärdigt, inte genom handkraft men genom sin tro. Och ändå var det ju trons innebörd att all berömmelse skulle tillfalla Herren och ingen skulle tillfalla oss, eftersom han skulle göra hela verket. Vi kan inte komma från prestationsaspekten så länge vi ser tron som en vår egen övertygelse, som gör att vi med Guds kraft kan flytta berget. I stället måste vi förstå vad tro är, så att vi också får en förståelse för vad dessa båda bibeltexter egentligen vill säga oss.

Trons natur

Människan föll i synd när hon började se på sig själv, så att hon slutade att intressera sig för frågan vem Gud är och i stället blev intresserad av frågan vem hon själv kunde vara. Före syndafallet hade människan utstrålat Guds härlighet, kärlek och liv i skapelsen. Syndafallets frestelse bestod i att människan önskade att det goda som kom till skapelsen skulle komma från henne själv och inte från Gud genom henne. Hon ville bli något i sig själv. Hon ville klara något och utträtta något på egen hand. Hon ville bli en jämlike till Gud.

Men när hon slutade att se på Gud och i stället såg på sig själv för att finna den härlighet som skulle ge allt detta goda till skapelsen, förlorade hon den genomströmmande härligheten från Gud. Inte minst genom sin nya ambition fick hon i stället upp ögonen för sin egen bristfällighet. Syndafallet bestod i att människan försökte klättra upp till Guds position, och hon har alltid försökt lösa syndafallets skada genom samma typ av klättrande.

Tron, som Bibeln beskriver som prestationernas motsats, kan lätt förvandlas till en prestation med vars hjälp människan klättrar upp till kapaciteten att själv utföra övernaturliga gärningar. Den börjar då glida över gränsen till magi.

Den grekiska filosofin ger oss ett trosbegrepp som präglas av övertygelse, säkerhet och visshet. Dess motsats är osäkerhet, tvekan, ängslan, fruktan, men också självprövning och självrannsakan. Detta trosbegrepp, som alltså flyter fram ur ett hedniskt källflöde, smyger sig lätt in i vårt bibelläsande.

Det Adam sträckte sig efter i syndafallet var egentligen ett sådant självförtroende. Det han levde i före syndafallet var i stället ett gudsförtroende. Självförtroendet leder till prestationsidentitet och självupptagenhet men också till ensamhet. Gudsförtroendet leder till gemenskap med Gud och människor. Särskilt gäller detta sådana människor som också är gudsupptagna.

Söndersågad i tro

Texten i Hebr 11:1 är svåröversatt. Eftersom prestationsidentiteten har mycket djupa rötter både i våra hjärtan och i vår västerländska kultur, finns risken att vi översätter denna vers så att den skall passa ett grekiskt prestationsmättat trosbegrepp. Och hur vi än översätter texten finns dessutom risken att läsaren

lägger in detta trosbegrepp i det han läser. I senare delar av kapitlet kan man tycka sig finna stöd för tanken att tron är den prestation Gud kräver av oss för att ge oss andliga framgångar (Hebr 11:32-35):

Behöver jag säga mera? Tiden skulle inte räcka om jag berättade om Gideon, Barak, Simson, Jeftha, David, Samuel och profeterna och om allt de gjorde genom tron. De störtade kungariken, de förde rätten till seger, de fick löften infriade. De täppte till gapet på lejon, de släckte flammande eld, de räddades undan svärdets egg. Deras svaghet byttes i kraft, de blev hjältar i krig, de drev främmande härar på flykten. Kvinnor fick tillbaka sina döda som uppstått.

Här förefaller tron bana väg för framgång, och man tänker lätt att tron här är en sorts andligt självförtroende, som gör att man kan få Guds löften att fungera. Men läser vi resten av kapitlet fortsätter uppräknningen med människor som inte alls hade framgång, och om vilka det ändå heter att de levde i tro:

Andra torterades till döds men avslog att bli fria, för att vinna en bättre frihet genom uppståndelsen. Andra åter fick lida skamstraff och slita spö, de fick pröva på bojor och fängelse. De blev stenade, de sågades itu, de blev halshuggna. De vandrade omkring i fårskinn och gethudar, de led nöd, de blev förföljda och misshandlade, dessa som var för goda för denna världen. De fick irra hemlösa bland öknar och berg, bland hålor och jordkulor. Och ingen av dessa, som dock fått Guds erkännande för sin tro, fick se löfterna uppfyllas. Gud hade något bättre i beredskap med tanke på oss: de skulle inte nå fram till fullkomningen utan att vi var med.

Alltså: de som inte hade större framgång i sitt trosliv än att de blev söndersågade och halshuggna fick ändå det vittnesbördet från Gud att detta skedde i tro. Tron är sålunda inte direkt kopplad till framgången. Genom tron kan man visserligen täppa till lejons gap. Men genom tron kan man också bli söndersågad. Men vad är då tro?

En trofast gudsrelation

Grunden för den undervisning som ges i Hebréerbrevet 11 står inte i kapitlets första vers utan i slutet på tionde kapitlet. Vi läser där (Hebr 10:35-38):

Kasta nu inte bort er frimodighet. Den har med sig rik lön. Ni behöver uthållighet för att göra Guds vilja och få vad han har lovat er. Ty ännu en helt liten tid så kommer han som skall komma, och han skall icke dröja. Men min rättfärdige skall leva av tro. Skulle han dra sig undan, så vänder sig mitt hjärta ifrån honom. Men vi hör inte till dem som drar sig undan och går i fördärvet. Vi hör till dem som tror och räddar sina själar.

Här möter vi begreppet tro inte så mycket i betydelsen sprickfri övertygelse om

det orimliga utan mera i betydelsen uthållighet och samhörighet med Gud. Aposteln citerar bland annat Hab 2:4 för att ge ett gammalttestamentligt stöd för sin undervisning om tro. Vi kan läsa den bibelversen i sin helhet:

Se, uppblåst och orättrådig är dennes själ i honom, men den rättfärdige skall leva genom sin tro.

Trons motsats är här inte fruktan eller tvekan utan uppblåsthet och övermodig säkerhet. I den hebreiska grundtexten stryks detta under av att det ord som översätts med "tro" egentligen betyder trofasthet. Detta ord används på många ställen i Gamla testamentet och översätts nästan alltid just med "trofasthet". Ett bra exempel finner vi i Klag 3:22-23:

Herrens nåd är det att det inte är ute med oss, ty det är inte slut med hans barmhärtighet. Den är var morgon ny, ja stor är din trofasthet.

Israels barn hade varit trolösa mot Gud. De hade vandrat på egna vägar och inte tagit vara på det Gud hade sagt till dem. De ville leva oberoende av Gud och klara sig själva. Detta ledde till att de dyrkade avgudar och svek Gud. Katastrofen blev oundviklig. Jerusalem förstördes och folket fördes bort i fångenskap. Men Herren utplånade inte folket. Profeten får här ett tillfälle att tacka Gud för hans trofasthet. Folket hade inte levat i tro, men Gud gjorde det.

Kontrasten mellan folkets trolöshet och Guds trofasthet finner vi i 5 Mos 32:3-5:

Ty Herrens namn vill jag förkunna. Ja, ge ära åt vår Gud. Vår klippa - ostraffliga är hans gärningar, ty alla hans vägar är rätta. En trofast Gud och utan svek, rättfärdig och rättvis är han. De däremot handlade illa mot honom. De var inte hans barn utan en skam för Israel, det vrånga och avoga släktet!

Trons grundbetydelse är sålunda att man står fast i förbundet med Gud vad som än händer. Tron är därför inte en prestation eller summan av mina gärningar utan ett uttryck för min attityd gentemot Gud. Han sviker aldrig mig, och därför vill inte jag svika honom. Och det är just detta Hebréerbrevets författare är ute efter.

Församlingen, som aposteln skrev till, hade kommit in i en förföljelse för trons skull, och människor var på väg att överge sin kristna bekännelse. Därför ville aposteln erinra dem om vad tro är. Genom att stå trofasta i förbundet med Gud kan människorna ibland täppa till lejons gap, men trofastheten kan lika gärna leda till att människorna i stället går in i något som ser ut som ett nederlag. Hebréerbrevet handlar om trofasthet och inte om säkerhet.

Trofasthet utan visshet

Profeten Daniels tre vänner, Sadrak, Mesak och Abed-Nego, ger oss en god illustration till denna trons attityd gentemot Gud. Nebukadnessar hade satt upp en bildstod, som alla skulle tillbedja. De här tre vännerna vägrade dock att falla på knä. De blev hotade med att kastas i den brinnande ugnen. De tre lämnade då ett prov på tro:

Då svarade Sadrak, Mesak och Abed-Nego och sade till kungen: "O Nebukadnessar, vi behöver inte ge dig något svar på detta. Om vår Gud, den som vi dyrkar, förmår rädda oss, så skall han också rädda oss ur den brinnande ugnen och ur din hand, o kung. Men om han inte vill det, så må du veta, o kung, att vi ändå inte dyrkar dina gudar, och att vi inte vill tillbe den gyllene bildstod som du har låtit ställa upp" (Dan 3:16-18).

De visste inte om Gud förmådde rädda dem, och de visste inte heller om Gud ville. Men vilken tro de hade! De bekände sig till Gud, och Gud kunde bekänna sig till dem. Det var inte genom någon sorts egen troskraft som de övervann den brinnande ugnen. Genom att de var trofasta mot Gud kunde Gud vara trofast mot dem.

Fruktan utesluter inte tro

Visst förefaller de tre vännerna märkvärdigt fria från fruktan, men detta är inte trons förutsättning utan snarare resultatet av deras tro. De hade blivit räddade även om de hade varit ängsliga, bara de hade hållit fast vid Gud. Jesus plågades svårt av ångest inför sitt eget lidande, men denna ångest var inte ett uttryck för otro. Tron bestod snarare i att ångesten inte fick hindra honom.

På samma sätt kan vi läsa om Paulus, hur det var när han kom till Korint (1 Kor 2:1-5):

Så var det också med mig, bröder, när jag kom till er. Jag kom inte med någon imponerande värtalighet eller lärdom, när jag förkunnade Guds vittnesbörd för er. Jag hade föresatt mig att hos er skulle jag inte veta av något annat än Jesus Kristus - och honom som den korsfäste. Och det var i svaghet och med fruktan och stor ängslan jag trädde upp ibland er, och mitt sätt att tala och mitt budskap övertygade ingen genom visdomsord, utan bevisningen kom genom Ande och kraft, för att er tro inte skulle bli grundad på mänsklig visdom utan på Guds kraft

Här fungerade den helige Andes kraft, och Paulus var verksam i tro. Han var svag, kände fruktan och ängslan, men det hade inte med saken att göra. Tron bestod i att han var trofast mot Gud. På samma sätt som Jesus inte hindrades av

sin ängslan i att följa Faderns vilja gjorde inte heller Paulus det. Tron är ingen känslomässig prestation. Tron är trofastheten mot Gud

Bedja i tro

Låt oss nu testa den kunskap vi vunnit om trons natur genom att läsa Jak 1:5-8:

Men om det brister i vishet hos någon av er, så skall han vända sig i bön till Gud som ger åt alla, villigt och utan förebråelser, och han kommer att bli bönhörd. Men han skall be i tro, utan att tvivla, ty den som tvivlar är som vågsvallet på havet som rörs upp av vinden och drivs hit och dit. En sådan skall inte räkna med att få något av Herren, inte så länge han är oviss och vankelmodig i allt han gör.

Så länge vi har ett grekiskt trosbegrepp där tron är lika med en säker visshet, upplevs denna text som ett krav från Guds sida. Han vill gärna ge vishet, men fastän han säger att han ger åt alla villigt och utan förebråelser, så blir det i praktiken bara människor som är säkra på ett speciellt sätt som kan vänta sig att få ifrån Gud. Och detta tycks gälla inte bara vishet utan alla andra förmåner. Tron blir ett betalmedel för gudomliga förmåner.

Men detta trosbegrepp är alltså inte bibliskt. I stället får vi i ordet tro läsa in trofasthet. Och då blir det genast naturligare. Den som söker vishet från Gud måste vara beredd att göra som Gud säger, när han verkligen talar. Den som är trolös kan ta emot Guds vishet och sedan ändå vandra på andra vägar. Detta är inte bra. Bibeln gör klar skillnad mellan uppsåtlig synd och ouppsåtlig. Och när Gud ser att vi inte är trofasta kanske han hellre tiger med sin vishet och vägledning, för att vi inte skall hamna i uppsåtlig synd. Tron är alltså inte någon betalning för gudomliga tjänster, utan tron är en attityd hos oss som gör att vi kan ta emot den gudomliga välsignelsen på rätt sätt, så att den inte blir oss till skada.

Gud föder tro

Den trofasthet mot Guds person och vilja som är trons grundnatur är ingenting människan åstadkommer själv. Tron är inte vår gärning utan Guds. En märklig bild av detta förhållande finner vi i 2 Mos 17:8-13. Här beskrivs hur amalekiterna under ökenvandringen överföll Israels barn. Josua ledde den militära kampen. Uppe på ett berg ledde samtidigt Mose den andliga kampen. Han lyfte sina välsignande händer, och när han gjorde det, gick det väl för Israels folk. När hans händer blev trötta och sjönk, gick det dåligt.

Och när Moses händer blev tunga, tog de en sten och lade under honom, och på den satte han sig. Sedan stödde Aron och Hur hans händer, en på vardera sidan. Så hölls hans händer stadiga (= trofasta), till dess solen gick ned. Och Josua slog Amalek och dess folk med svärd.

Mose fick kämpa en trons goda kamp i sin krigföring. Tron bestod i stadigheten, trofastheten och uthålligheten. Men inte ens denna hade han i sig själv. Gud fick förse honom också med tron, genom att Aron och Hur fick stödja hans upplyftade händer.

Tron i Mose liv var sålunda inte ett Guds krav för att Mose skulle vinna den andliga kamp som sedan ledde till att också den fysiska segern kunde tas emot. I stället förhöll det sig så, att när Gud ville att folket skulle vinna över amalekiterna var hans första åtgärd att lägga in sin vilja i Mose liv genom att Aron och Hur fick göra hans händer trofasta. Genom att Gud fick lägga ner den tron i Mose kunde han sedan utföra sin egen seger över amalekiterna. Tron var Guds verk, och segern var Guds verk. Det blev ingen berömmelse till människor.

Gud handlar i två steg Vi finner därför regeln att när Gud vill utföra något i skapelsen är hans första åtgärd ofta att lägga in sin vilja i en trofast människas liv för det som han sedan vill göra genom den människan. Detta framkommer tydligt när det gäller Abraham och Isaks födelse. Vi läser i Rom 4:18-21:

Där inget hopp fanns, där hoppades han ändå och trodde, och så blev han en fader för många folk, eftersom Gud hade sagt: Sådan skall din säd bli. Hans tro blev inte svagare därför att han såg att hans kropp var förvisnad, hundraårig som han var, och att Saras moderliv var dött. Han tvivlade inte i otro på Guds

löfte utan blev bara vissare i sin tro. Han gav Gud äran, fullkomligt viss om att vad Gud lovat, det var han också mäktig att uppfylla.

Det är lätt gjort att man läser denna text som om Abraham länge gått och önskat sig en son. När nu inga medicinska åtgärder hjälpte beslutade sig i stället Abraham för att bygga upp en tro. Han skaffade sig en handbok om vad tro är och läste om Guds löften. Han byggde sedan upp en tro med hjälp av löfena, och till sist, när han har lyckats att skaffa sig denna tro, blev Sara mycket riktigt gravid.

Men så står det inte i Gamla testamentet, och så menar inte heller Paulus att det gick till. I stället finner vi, när vi läser 1 Mosebok, kapitlen 15-18, att den tro som ledde till Isaks födelse inte var Abrahams verk utan frukten av Guds vilja i Abraham. Tron var ett förstadium till Isaks födelse, och tron likaväl som barnet tillkom på Guds initiativ och genom Guds handlande.

Den tro Gud skapade i Abraham och Sara var naturligtvis inte bara en trofasthet utan också en visshet och övertygelse. Båda delarna behövs ju för att Guds vilja skall kunna ske i våra liv.

Den visshet man får när Gud ger tro kan förändra både ens tankar och känslor. Men dessa förändringar är inte trons verkliga natur i den meningen att man kan ersätta Guds verk genom att själv manipulera sina tankar och känslor till ett liknande slutresultat, eftersom trofastheten mot Guds vilja och beroendet av hans initiativ är grundsubstanten i tron.

När Herren på allvar började att föda fram tro i Abrahams liv skedde det genom ett personligt tilltal (1 Mos 15:5-6):

Och han förde honom ut och sade: "Se upp mot himmelen, och räkna stjärnorna, om du kan räkna dem." Och han sade till honom: "Så skall din säd bli." Och han trodde på Herren, och han räknade honom det till rättfärdighet.

Herren förde ut Abraham mitt i natten till att räkna stjärnor. Och medan han räknade, sade Herren att hans avkomma skulle bli lika talrik. Genom detta tilltal framföddes Guds vilja som en begynnande tro i Abrahams liv. Detta betyder naturligtvis inte att alla barnlösa kan gå ut mitt i natten och räkna stjärnor för att sedan bli gravida.

Detta var en del av Guds personliga tilltal till Abraham. Han hade inte ens kunnat få en son om han själv på eget initiativ tjugo år tidigare hade räknat aldrig så många stjärnor. Stjärnräkandet var bara en del av Guds pedagogik, för att han med sitt tilltal skulle nå in i Abrahams innersta och där föda den tro som var nödvändig för att Isak skulle bli till. Abraham kunde inte ta sig den

tron på egen hand. Men Gud kunde föda fram den genom sitt personliga tilltal när Abraham lyssnade och lät sig påverkas.

När det nu sägs om Abraham att han trodde på Herren, så används här i hebreiskan ett ord som är närbesläktat med det som profeten Habackuk använder, när han säger att den rättfärdige skall leva genom sin tro. Också detta ord betyder i första hand att bli stadig och trofast. När det sålunda sägs om Abraham att han trodde, så menas samma sak som profeten Jesaja på Herrens befallning får säga om Eljakim (Jes 22:23):

Och jag skall slå in honom till en stadig (= trofast) spik i en fast vägg, och han skall bli ett äresäte för sin faders hus.

Även i detta sammanhang ser vi att trons stabilitet inte är människans verk utan ett uttryck för Guds vilja. Det är Gud som skall slå in den stadiga spiken. Spiken skall inte göra det själv. Och detta människans beroende av Guds handlande för att tron skall uppkomma finns också inbyggt i det ord som här användes för tro. Det har nämligen också betydelsen "att bli buren på armen som ett spädbarn".

Spädbarnstro

Vi finner uttrycket använt i denna mening i en profetia om judafolket i den yttersta tiden (Jes 60:4):

Lyft upp dina ögon och se dig omkring: alla kommer församlade till dig. Dina söner kommer fjärran ifrån, och dina döttrar bärs fram på armen .

Samma uttryck finner vi i 4 Mos 11:11-15. Folket har här under ökenvandringen plötsligt kommit att längta efter kött. Och längtan blev så stark att alla grät. Mose hade inget annat än Guds egen föda, manna, att bjuda på. I sin förtvivlan säger Mose:

"Varför har du gjort så illa mot din tjänare, och varför har jag så litet funnit nåd för dina ögon, att du har lagt på mig bördan av hela detta folk? Ar då jag moder eller fader till hela detta folk, eftersom du säger till mig att jag skall bära det i min famn, som spenabarnet bärs av sin vårdare, in i det land som du med ed har lovat åt deras fäder? Varifrån skall jag få kött att ge åt hela detta folk? De gråter ju och vänder sig mot mig och säger: 'Ge oss kött, så att vi får äta' Jag förmår inte ensam bara hela detta folk ty det blir mig för tungt. Vill du handla så mot mig, dröp mig hellre då med ens, om jag har funnit nåd för dina ögon, och låt mig slippa detta elände."

När vi läser om Abraham att han trodde, så kan vi utan att göra våld på språket lika gärna skriva att Abraham lät sig bäras på Guds fadersarm, och detta

räknades honom till rättfärdighet. Han blev buren som ett spädbarn. Genom att Gud fick bära honom och leda honom fram till barnafödandet, skapades de förutsättningar i Abrahams liv som gjorde underverket möjligt.

Tron - att vara buren på Guds arm - var inte ett uttryck för Abrahams känslomässiga eller tankemässiga prestation. Den var ett uttryck för Abrahams totala, spädbarnsmässiga beroende av Guds initiativ och vilja.

Begreppet tro är sålunda uttryck för en trofasthet, stadighet och stabilitet, men det är samtidigt ett uttryck för en absolut hjälplöshet. I denna mening kan tron bara födas fram i en människa som står i samma förhållande till Gud som ett litet barn till sin far. Barnet är den mottagande parten både vad gäller kärlek och omvårdnad. Barnet kan inte prestera något i gengäld. Barnet funderar å andra sidan heller inte på någon identitet inför sin far. Det är helt upptaget av faderns identitet, och ju mer det beundrar sin far, desto mer växer barnet upp till likhet med honom.

Flytta berg i tro

Mitt i detta tillstånd, som på en gång är hjälplöshet och stabilitet, kan Gud genom sitt initiativ göra underverk. Låt oss än en gång lyssna på Jesu ord (Mark 11:23):

Sannerligen, jag säger er: Om någon säger till det här berget: Lyft upp dig och kasta dig i havet! och inte tvivlar i sitt hjärta utan tror att det skall ske som han säger, då sker det så.

Vi är nu bättre rustade att förstå vad Jesus talar om. Han menar inte att du skall spana in närmaste bergknalle och börja bygga upp en tro för att flytta gå berget. I stället menar han att om Gud vill ha berget flyttat kan han säga till dig att tala till berget.

Gud talar alltså först till dig, och du talar till berget, hälsar från Gud och säger att det skall flytta på sig. Att Gud har talat till dig förnimmer du däri att du har en tro utan tvivel i ditt hjärta. Den är inte frukten av en utdragen självindoktrineringsprocess. Den gudomliga tron infinner sig ofta som en plötslig aha-effekt. Och denna tro är vilande. Plötsligt blir det genom Guds vilja självklart för dig att du skall tala till berget. Det finns därför ingen tvekan i ditt inre, fastän uppgiften är orimlig efter mänskligt mått.

Och när du talar, flyttar berget på sig. Inte därför att du hade gjort dig så överväldigande säker, utan det flyttar sig därför att det var Guds vilja. Din säkerhet i det du sade och gjorde var bara återspeglingsen av ett gudomligt tilltal. Du står där framför berget med en stabilitet som till och med övervinner berget i

stadga. Likväl är du ingenting i dig själv. Du är buren på Guds arm som ett spädbarn.

Jesus gör detta förhållande ännu tydligare i Luk 17:5-10, där vi läser:

Då sade apostlarna till Herren: Ge oss mera tro. Men Herren svarade: Hade ni så mycket tro som ett senapskorn, skulle ni kunna säga till det här mullbärsträdet "Ryck dig upp med rötterna och plantera dig i havet!" och det skulle lyda er. Om någon har en slav som plöjer eller vaktar boskap och som kommer in från markerna, så säger han väl inte "Kom nu genast och ät"? Säger han inte "Laga nu kvällsmat åt mig och ordna dina kläder och passa upp mig medan jag äter och dricker. Sedan kan du själv få dig något att äta och dricka"? Inte tackar han väl slaven för att han gjorde som han blev befalld? Så är det också med er. När ni har gjort allt som blev er befallt, skall ni säga: Vi är dåliga tjänare. Vi har bara gjort vad vi var skyldiga.

Här står inte talat om att flytta på berg men väl att rycka upp mullbärsträd med rötterna. Men principen är densamma. Man skall tala till trädet. Och man skall göra det i tro. Men med liknelsen som följer efter denna instruktion talar Jesus om för oss att när Guds tjänare gör detta utträttar de inget märkvärdigt. De har bara gjort vad de var skyldiga att göra. De hade lyssnat in Guds vilja. Deras lyssnande hade lett till tro, och tron födde fram ett tilltal till skapelsen, vilket ledde till ett övernaturligt resultat.

De flesta berg och mullbärsträd står bra där de står. De texter vi nu har läst kan inte tas som uttryck för att Gud ger dig fullmakt att själv flytta på alla berg eller mullbärsträd. Vi skall heller inte förbanna alla fikonsträd vi ser. Poängen är att vi skall tala ut det Gud bjuder oss att tala. Guds tilltal föder tro, och vi talar ut den tron i trofasthet.

Profeterna talade tro

Uppdraget att tala ut auktoritativa trosord till skapelsen var inte något nytt som Jesus introducerade. Redan Gamla testamentets profeter hade under Guds ledning i att förmedla ord som skulle forma världshistorien. Profetiorna var inte enbart framtidsförutsägelser utan var formande ord från Gud. Det är därför evangelierna betonar att "Skriftens ord skulle i allt fullbordas". Jesaja utropar i samma anda:

Ty liksom regnet och snön faller från himlen och inte vänder tillbaka dit igen, förrän det har vattnat jorden och gjort den fruktsam och bärande, så att den ger säd till att så och bröd till att äta, så skall det också vara med ordet som utgår ur min mun: det skall inte vända tillbaka till mig fåfängt, utan att ha verkat vad jag vill och utfört det som jag hade sänt ut det till" (Jes 55:10-11).

Här ligger det i sakens natur att den oundvikliga, formande kraften i ett ord som man själv mottagit från Herren inte behöver betyda omedelbar effekt. Profetiorna om den yttersta tiden har ännu inte gått i uppfyllelse, men eftersom de är uttalade kan inget hindra dem från att bestämma historiens gång. På samma sätt säger Jesus (Joh 12:47-49):

Om någon hör mina ord och icke tar vara på dem, så är det icke jag som dömer honom. Jag har ju icke kommit för att döma världen utan för att frälsa världen. Den som förkastar mig och icke tar emot mina ord, han har en domare över sig: Det ord som jag har talat, det kommer att döma honom på den yttersta dagen. Ty jag har icke talat av mig själv, utan Fadern som har sänt mig, han har bjudit mig vad jag skall säga och tala

Det uttalade ordet har sin kraft från det förhållandet att Fadern hade bjudit att det skulle sägas. Men det betyder inte att ordet får en omedelbar effekt i alla sammanhang. Gud kan leda dig till att tilltala ett berg att det skall flytta på sig. I trofasthet mot Gud talar du ut det ord som Gud gav dig. Och berget ligger kanske kvar en tid. Men på den dag då Gud vill, flyttas berget bort på ett eller annat sätt, om det verkligen var ord från Fadern som du uttalade.

Bibelordet har tillkommit genom Andens inspiration. När det uttalades och nedskrevs kom det att binda skapelsen vid Guds vilja. Detta är dock inte liktydigt med att du skulle kunna gå omkring och i någon sorts egen makt kasta ut bibelord på måfå som en sorts magiska formler. Det du säger måste du ha fått från Anden på samma sätt som profeterna och apostlarna fick, låt vara att du ofta kan få det genom att ett ord ur Bibeln blir levandegjort för dig av Anden. Gud måste få bestämma, inte bara vilka ord som skall forma skapelsen, utan också när det skall ske.

Trons upphovsman

I Hebr 12:2 heter det om Jesus:

Låt oss ha blicken fäst på honom som är trons upphovsman och fullkomnare, Jesus, som i stället för att ta den glädje som låg framför honom led korsets död utan att fråga efter vanäran, och som nu sitter på högra sidan om Guds tron.

Jesus är trons upphovsman. Alltså är varken du eller jag upphovsmän till den tro vi till äventyrs kan ha. Den kommer från Jesus. Och när Hebréerbrevets apostel talar om Jesu tro, nämner han inte i första hand underverken och kraftgärningarna. I stället är det trofastheten och lydnaden intill döden som ställs i centrum. Denna attityd av reservationslös trofasthet var grunden för Jesu kraftgärningar.

I öknen testas vår trofasthet

Låt oss läsa om Jesus när han blev frestad av djävulen (Matt 4:1-7):

Sedan fördes Jesus av Anden upp i öknen för att frestas av djävulen. I fyrtio dagar och fyrtio nätter fastade han och till slut blev han hungrig. Då trädde frestaren fram och sade till honom: Är du Guds son, så befall de här stenarna att bli bröd. Men han svarade: Det står skrivet: Icke enbart av bröd lever människan, utan av vart och ett ord som utgår av Guds mun.

Då tog honom djävulen med till den heliga staden och ställde honom på tempelplatsens yttersta utsprång och sade: Är du Guds son, så kasta dig ned. Det står ju skrivet: Han skall befalla sina änglar att vaka över dig. De kommer att bära dig på händerna, så att du icke stöter din fot mot någon sten. Jesus svarade honom: Det står också skrivet: Du skall icke fresta Herren, din Gud.

Vad är det djupast sett djävulen försöker fresta Jesus att göra? Naturligtvis är det en frestelse till synd, men vilken synd? Jo, det handlar om synden att handla i en egen tro och en egen identitet.

Frestelsen är ju denna: "Är du Guds son, så bevisa det med dina egna gärningar." Jesus skulle bevisa sin identitet med sina egna övernaturliga gärningar. Jesus kunde göra stenar till bröd. Flera bespisningsunder visar Jesu förmåga på detta område. Men när Jesus var i öknen fanns det ingen tillsägelse från Gud att göra bröd av stenar. Och Jesus visade bort frestelsen. Senare

betonade Jesus vid flera tillfällen att det var Faderns gärningar som vittnade om att han var Guds son.

Djävulen gick då ett steg längre och försökte få Jesus att utlösa underverk bara med hjälp av det skrivna bibelordet. Han tog ett löfte ur Gamla testamentet och sade till Jesus att han "i tro" skulle ta ett kliv rätt ut från tempelmuren bara med hänvisning till det skrivna ordet.

Men Fadern hade inte lagt ner någon tro för detta "trossteg", och Jesus tillbakavisade djävulen med ett annat skriftord. Jesus bevisade sig i allt vara trofast mot Fadern. Han försökte inte bevisa någon egen identitet genom att handla i någon egen tro. Därför säger också Jesus om sig själv (Joh 5:19):

Tro mig, det är som jag säger er: Sonen kan ingenting göra av sig själv. Han gör bara vad han ser Fadern göra.

När vi också minns Jesu undervisning om att underverk i första hand utlöstes genom det talade ordet, inser vi att han säger oss samma sak med andra uttryck i följande ord (Joh 14:10-11):

Tror du inte att jag är i Fadern och Fadern i mig? De ord jag talar till er, talar jag inte av mig själv. Och gärningarna, dem utför Fadern som är i mig. Tro mig: jag är i Fadern, och Fadern är i mig. Om inte annat, så tro för själva gärningarnas skull.

Jesus kunde inget göra av sig själv, och han kunde inget säga av sig själv. Han var i allt trogen mot Fadern, och genom sin gränslösa lydnad blev han också trons upphovsman för alla andra människor.

Den romerske officerens tro

Denna egenskap hos Jesus såg den romerske officeren, som bad om hjälp för sin lame pojke (Matt 8:15-13). Om honom säger Jesus: *"En så stor tro har jag inte funnit hos någon i Israel."* Vad var det för märkvärdigt med hans tro? Det fanns ju många i Israel som insåg att Jesus kunde bota sjukdomar. Jo, officeren hade sett att det räckte med ett ord från Jesus, och han förstod att det var med Jesu ord som det var med hans egna ord till de underlydande. Hans soldater måste lyda därför att han själv var lydig. Hade officeren gjort myteri mot sina överordnade, skulle soldaterna inte lyda honom. Som officer hade han ingen identitet i sig själv. Den satt i uniformen. Och uniformen sammanhängde i sin tur med lydnaden mot hans överordnade. Bara för att soldaterna lydde honom fanns det ingen anledning att han skulle tänka att det var något märkvärdigt med honom. Det vore ju i så fall rena inbilskheten.

Men till poängen hör också att officeren inte kunde bära ut vilka order han ville.

Han snarare förmedlade de överordnades vilja än hittade på egna saker själv.

Martas tro för Lasarus

Låt oss nu läsa om Jesus när han uppväckte Lasarus (Joh 11:38-45):

Jesus upprördes återigen i sitt innersta och gick fram till graven. Det var en klippgrav, och det låg en sten för öppningen. Jesus sade: Tag bort stenen. Då sade Marta, den dödes syster, till honom: Herre, han luktar redan. Det är ju färde dagen. Jesus sade till henne: Sade jag dig inte, att om du trodde, skulle du få se Guds härlighet? Så tog de bort stenen, och Jesus lyfte blicken mot himlen och sade: Fader, jag tackar dig att du har hört mig. Jag visste ju att du alltid hör mig. Men för de många människornas skull som står här har jag talat, för att de skall kunna tro att du har sänt mig. När han sagt det ropade han med hög röst: Lasarus, kom ut! Och den döde kom ut, med fötter och händer omlindade med bindlar och ansiktet täckt av en duk. Jesus sade till dem: Lös honom och låt honom gå. Många av de judar som hade besökt Maria och för att se vad Jesus gjorde, kom till tro på honom.

Här gällde det nu att ha tro för uppväckande av en död. Jesus sade också detta till Marta: Sade jag dig inte, att om du trodde skulle du få se Guds härlighet?

Man kan uppleva detta som ett övermänskligt krav. Marta, som sörjde sin broder, skulle plötsligt tro ut honom ur graven, där han har legat i fyra dygn med kroppen i stark förruttelse.

Men det var inte detta Jesus menade. Martas tro bestod i en enda sak: att ta bort stenen. Hon skulle göra som Jesus sa, ingenting annat. För detta är trofasthet: att göra som Jesus säger.

När nu stenen var borta bekände Jesus sin tro, som han fått av Fadern. Jesus uppväckte inte alla döda. Men i detta sammanhang hade Fadern visat honom att Lasarus skulle uppväckas till ett tecken för människorna i Jerusalem. Och Jesus talade i trofasthet ut Faderns vilja just för att människorna skulle kunna tro att han var sänd av Fadern. I detta låg Jesu egen bekännelse: att han inte skulle kunnat väcka upp Lasarus om inte Fadern hade sänt honom att göra det. Också han fick låta sig bäras fram till underverket på Faderns arm.

Bön och auktoritet

Innan Jesus stod framför Lasarus grav, hade han sålunda lyssnat efter Faderns vilja. Han hade säkert också bett en hel del till Fadern om att få kraft och klartecken. På denna punkt har många moderna kristna svårt att finna en balans. Somliga menar att man bara skall bedja. Men de beder så mycket att de aldrig lyssnar efter vad Gud säger. De är inte inställda på att ta emot ett gudomligt

tilltal, som föder en tro, som man sedan i trofasthet kan tala ut emot de omständigheter man bekämpar.

Andra människor har förstått detta med att tala ut ett auktoritativt trosord. Men de tror att de själva måste svara för den tron och kämpar därför inte i bön eller lyssnande. De försöker genom självindoktrinering att bygga upp den tro som bara ett gudomligt tilltal kan föda. En sådan tro kan vara en visshet, men den är ingen trofasthet.

Genvägen till löfteslandet

Gud föder alltså tro genom sitt personliga tilltal. För att ta emot detta tilltal och leva ut det i skapelsen behöver vi inte vara något. Det är tvärtom ofta ett hinder, att vi har en egen identitet eller söker en sådan. Vårt identitetsjagande för nämligen med sig att vi inte lyssnar. Detta fenomen gäller ju inte bara mellan människa och Gud utan också mellan människa och människa. Hur mycket lättare har vi inte för att tala än för att lyssna! Lyssnandet är en form av beroende, en ödmjukhet. I lyssnandet får man ge upp sig själv och sina ambitioner att vara något eller bli något. Man får i stället släppa in den andre och ta emot honom i sitt liv.

I alla debatter som ständigt utspelar sig t ex i tidningarna får du en god illustration till hur mycket lättare vi har att tala än att lyssna. I varje debatt står prestigen och prestationsidentiteten på spel. De får oss ännu mer talträngda och dövörade än vanligt.

Trons liv ihop med Gud i den kärleksidentitet som han vill ge oss i sin villkorlösa kärlek föds av Guds tilltal. Men eftersom människan i sig själv inte är lyssnande, måste hon också fostras till att lyssna. Denna fostringsprocess tar ofta lång tid.

I öknen fostras vi att lyssna

När Mose hade fört folket ut ur Egypten, tog det fyrtio år innan Gud hade fostrat fram ett folk som lyssnade till hans vilja. Hela den första generationen på två individer när hade då gått i graven. Men när Gud hade fått ett lyssnande folk, kunde han genom detta utföra underverk. Jerikos murar föll inte genom någon människas styrka utan genom den helige Andes kraft, eftersom folket lyssnade till Guds instruktion i trofasthet.

Och vi märker att folket både var och förblev lyssnande på detta att man aldrig försökte upprepa succén från Jeriko. Man gick inte runt med arken kring varenda stad man kom till. Miraklet vid Jeriko var en engångsföreteelse. Man hade ju lätt kunnat frestas att tänka att "nu vet vi hur man gör". Och sedan hade Gud kunnat säga vad han ville. Man hade ändå envisats med att "i tro" gå med arken runt varenda stad man hade kommit till, vare sig Gud ville det eller ej.

Självömkan och övermod hindrar oss att lyssna. Under ökenvandringen testade Gud vid ett tillfälle folket för att se om det hade lärt sig att lyssna i tro. Berättelsen finns bland annat återgiven i 5 Mos 1:19-46. Efter en kort tid i öknen fördes folket av Gud till löfteslandets gräns. Sedan tillsade han folket att gå in och erövra landet. Men man ville hellre skicka tolv spejare, och detta vann bifall hos Mose. När spejarna kom tillbaka ville tio inte erövra landet, eftersom de bedömde det omöjligt. Bara Kaleb och Josua hade blivit tillräckligt lyssnande och tillräckligt förtrogna med Gud för att ta emot Guds tilltal och plädera för att man skulle gå ändå.

Folket i allmänhet hade dock inte blivit lyssnande. De vågade därför inte gå in i landet utan började i stället klaga i självömkan. Mose försökte förgäves uppmuntra folket. Berättelsen, som är en senare rekapitulering, innehåller bland annat följande ord av Mose (v 30-33):

Herren, er Gud, som går framför er, skall själv strida för er, alldeles som han handlade mot er i Egypten inför era ögon, och alldeles som i öknen som du har sett, där Herren, din Gud, bar dig, som en man bär sin son, hela den väg ni har vandrat, ända tills ni nu har kommit hit. Men trots detta trodde ni inte på Herren, er Gud, som gick framför er på vägen för att utse lägerplatser åt er: om natten i eld, för att lysa er på den väg ni skulle gå, och om dagen i molnskyn.

Israeliterna var rädda och gick inte in i landet. Mose säger: Ni trodde inte på Herren, er Gud. Men poängen i Mose ord är inte att han anklagade israeliterna för deras fruktan. De hade gärna fått vara rädda, bara de hade gått. Problemet var egentligen inte rädslan utan ohörsamheten.

Detta ser man också när folket kort tid därefter plötsligt ångrade att man inte gick in på Guds befallning. Då började man peppa upp sig för att övervinna sin fruktan, och till sist hade man lyckats riktigt bra. Gud sade då att folket skulle återvända till öknen och inte gå in i landet, men nu hade man övervunnit sin fruktan.

Och jag talade till er, men ni hörde inte på det utan var motsträviga mot Herrens befallning och drog i ert övermod upp mot bergsbygden. Och amoréerna som bodde där i bergsbygden drog ut mot er och jagade er, som bin gör, och slog och förskingrade er i Seir och drev er ända till Horma. Då vände ni tillbaka och grät inför Herrens ansikte. Men Herren hörde inte er röst och lyssnade inte till er.

När man nu alltså äntligen hade övervunnit sin fruktan ville man gå in i löfteslandet. Gud hade ju lovat att folket skulle få landet, och eftersom Guds löfte naturligtvis gäller, så ville man nu ta ut löftet "i tro". Och Guds löfte gällde, men inte just för det ögonblicket. Utan när man på egen hand byggt upp

en säkerhet och trygghet nog för att göra anspråk på löftet, kallade Gud det för övermod och inte för tro.

Det hade inte gjorts något om man hade varit rädd när man gick in i löfteslandet på Guds befallning. Man hade ändå vandrat i tro. Men nu ville folket i stället mot Guds uttryckliga önskan ta emot löftet genom en tro som de byggt upp själva. Detta accepterade inte Gud.

En lagisk löftestro

Det finns inga genvägar in i löfteslandet. Vi får låta oss fostras till att bli lyssnande och trofasta, och sådan fostran tar alltid lång tid. Men under denna fostringstid möter vi ofta frestelsen att gå en genväg. Den består i att vi börjar läsa Bibeln som en samling löften i ett affärskontrakt. Eftersom Gud har lovat en massa saker kan vi också börja att "ta ut av hans löften i tro". Tron bygger vi upp själva. Det går fortare. Men detta beteende är ett lagiskt beteende. Även om förbundet mellan Gud och människa är ett blodsförbund, så är det inget affärskontrakt. Inte ens Jesus hanterade tron på det här sättet.

I stället måste vi lära oss att identifiera detta tankesystem som en frestelse. Det handlar om samma frestelse som Jesus mötte i öknen och på tempelmuren. Djävulen gav Jesus ett gott bibelord att ta som utgångspunkt, när han skulle kliva rakt ut från tempelmuren. Ordet var ett otvetydigt löfte om änglarnas beskydd över människan. Men Jesus kunde avvärja frestelsen med ett annat bibelord. Han var nämligen ledd av den helige Ande. Han undvek att försöka gå genvägen in i löfteslandet. Hans tro var en lyssnande, prestationslös trofasthet.

Om det tryckta bibelordet med dess löften skall vara den yttersta grunden för tron, och tron blir något som man sedan själv bygger upp, blir den lagisk till sin natur. Man kan då inte undvika vanföreställningen att tro i betydelsen säkerhet är något som Gud kräver. Liksom i alla lagiska sammanhang blir tron då något som är lika för alla, och tron blir en prestation.

Det som Anden talar till oss när vi läser Ordet, begrundar och mediterar över det, föder tro. Trots att löfterna är lika för alla blir ändå inte tron lika för alla. Det mått av tro Anden föder sammanhänger med det liv vi av Anden skall föras in i.

Bokstaven dödar

Syndafallet innebar att människan åt av frukten från kunskapens träd. Vi måste därför förstå att det i Bibeln finns en koppling mellan begreppen synd och kunskap. Före syndafallet sa Gud:

"Av alla andra träd i lustgården må du fritt äta, men av kunskapens träd på gott och ont skall du inte äta, ty när du äter av det, skall du döden dö" (1 Mos 2:16-17).

Det förbjudna trädet erbjöd, som det heter i vår bibelöversättning, kunskap på gott och ont. Översättningen är här något missvisande. Trädet borde heta kunskapens träd om gott och ont. För den kunskap trädet erbjöd Adam var lagens kunskap om gott och ont. Adam ville bli såsom Gud.

Att förstå skillnaden mellan gott och ont är en gudomlig kunskap. Adam levde i så nära relation till Gud, och Guds kärlek strömmade så fritt igenom honom, att Guds vilja före syndafallet obehindrat kunde komma till uttryck i hans liv. Adam behövde ingen kunskap om gott och ont så länge han levde i relation till Gud. När han gjorde det var Gud ursprunget till allt det goda Adam fick förmedla till skapelsen.

Men Adam började se på sig själv. Han ville bli det godas källa och inte bara dess överbringare. Han ville bli avsändaren och inte bara brevbäraren. Men för att själv kunna göra det goda efter eget val behövde han kunskap om gott och ont. Den kunskapen gjorde honom oberoende av Gud men, ödesdigert nog, även utestängd från kärleken. I stället för att leva i en gudsrelation till dess genomströmmande kärlek sträckte sig Adam efter en formel för godhet. Det som från början var gemenskap reducerades till bokstäver.

Bibeln känner därför två sorters kunskap om gott och ont. Den ena hör samman med livets träd. Den är ingen kunskap människan har i sig själv, utan den är ett flöde av kärlek och kunskap, som beror på att människan står i kontinuerlig relation till och kontakt med Gud. Den kan aldrig skiljas från kärleken. Johannes vittnar om Jesus (Joh 1:14):

Vi skådade hans härlighet, härligheten som den Enfödde fått av sin Fader, full av nåd och sanning.

Sonens härlighet är att vara full av nåd och sanning. De två kan inte skiljas åt och kommer aldrig på kollisionskurs med varandra. Flödet av nåd från Fadern innehåller också sanningen.

På samma sätt vittnar Paulus om sig själv (2 Kor 3:4-6):

Den förvissningen har vi genom Kristus, inför Gud. Inte därför att vi av oss själva är dugliga att tänka ut något, som om det komme från oss själva. Den förmåga vi har, den kommer från Gud. Det är han som gjort oss dugliga att vara tjänare åt ett nytt förbund, som inte grundar sig på bokstaven utan på Anden. Ty bokstaven dödar, men Anden ger liv.

Ensamhetskunskap och kärlekskunskap

Bokstaven, det vill säga lagisk kunskap om gott och ont, dödar genom sin avsaknad av kärlek, men livets träd, Andens gemenskap med Gud, vilken öppnar ett flöde av nåd och sanning, ger liv. Motsatsförhållandet mellan dessa två typer av kunskap återkommer i 1 Kor 8:1-3:

När det så gäller kött som offrats åt avgudarna, så vet vi att "upplysta är vi alla". Att vara upplyst, det uppblåser. Men kärleken uppbygger. Om någon tror att han verkligen är upplyst, så har han ännu inte förstått vad det är att vara upplyst. Men om någon älskar Gud, då är han upplyst av honom.

En sorts kunskap uppblåser, skapar prestige och bryter relationer. En annan kunskap har med kärlek att göra, och den uppbygger. Vad är det som uppbyggs? När vi använder ordet uppbyggelse menar vi ofta att vi själva känner oss uppbyggda till vårt eget jag. Men när Bibeln använder uttrycket menas inte en jag-identitet utan en vi-identitet, kärleksidentiteten. Det som byggs upp är Kristi kropp, församlingen, templet av levande stenar.

Det finns alltså en kunskap som leder till ensamhet, och det finns en kunskap som leder till gemenskap och relationer. Ensamhetskunskapen kommer från kunskapens träd. Den leder till prestige i form av högmod när man lyckas, och missmod när man misslyckas. Därigenom bryter den relationer. Den är också till sitt ursprung utan relation till Gud.

Kärlekskunskapen, som kommer från livets träd, är helt beroende av relationen till Gud. När den kunskapen i form av nåd och sanning strömmar igenom oss, från Gud till skapelsen, blir Gud godhetens källa, vi själva blir villkorlös älskade och det skapas relationer till alla andra människor som lever på samma sätt. Johannes uttrycker det senare med de välkända orden (1 Joh 1:7):

Men vandrar vi i ljuset - så som han är i ljuset - då har vi gemenskap med varandra, och Jesu hans Sons blod renar oss från all synd.

När Bibeln talar om tro och otro hännyftas nu på dessa två typer av kunskap. Att leva i tro är att äta av livets träd. Detta börjar alltid med att jag får ödmjuka mig till att ta emot Guds villkorslösa kärlek, hans nåd in i mitt eget bristfulla liv.

Så småningom kommer detta kärleksflöde att uppfylla mitt inre så att det flödar över. När så sker rinner inte kärleken planlöst i alla möjliga riktningar. Den kommer i stället att driva mig till de gärningar som Gud har tänkt för mitt liv. Paulus skriver (Fil 1:9-11):

Och det är min bön, att er kärlek skall bli allt mer och mer överflödande i kunskap och moget omdöme, med den rätta blicken för vad som är väsentligt, för att ni på Kristi dag skall vara rena från allt som blir till fall, rika på rättfärdighetens frukt, den som verkas av Jesus Kristus, Gud till ära och pris.

När kärleken får överflöda i kunskap blir vårt liv sunt. När vi utan Guds kärlek överflödar i lagens kunskap om gott och ont blir vårt liv alltid osunt. För den kommer från kunskapens träd. Och allra mest ondsinta blir vi när vi får för oss att vi skall göra det riktigt goda utan att ha den godhet som bara kan komma från livets träd.

Adams synd bestod ju inte i att han strävade efter vare sig otukt, dryckenskap eller andra övertramp. Han ville i stället göra det riktigt goda, men han ville göra det oberoende av Gud.

När Jesus kom vände han sig mycket hellre till prostituerade och kriminella än han gick till fariséerna. De senare hade ätit av kunskapens träd. De hade all teoretisk kunskap och ville på egen hand omsätta den i gärningar. De hade mycket hög ambitionsnivå. Men det var de som dödade Jesus. Kunskapen överflödade inte i kärlek.

Död bibeltrohet

I en av sina uppgörelser med dessa fariséer sa Jesus (Joh 5:36-45):

Men jag har ett vittnesbörd som är förmer än Johannes, ty de gärningar som Fadern har givit mig att fullborda, de gärningar som jag gör, de vittnar om mig och visar att Fadern har sänt mig. Fadern som sände mig är också den som har vittnat om mig. Hans röst har ni aldrig någonsin hört, inte heller har ni sett hans gestalt, och hans ord har inte fått någon ingång i er. Ni tror ju inte på den som han har sänt. Ni forskar i skrifterna, därför att ni menar att ni har evigt liv i dem. Och det är de som vittnar om mig! Men till mig vill ni inte komma för att få liv.

Den ära människor ger frågar jag inte efter. Jag känner er ju och vet att ni inte bär Guds kärlek i era hjärtan. Jag har kommit i min Faders namn, och ni tar inte emot mig. Kommer någon annan i sitt eget namn, då kommer ni att ta emot honom. Hur skulle ni kunna tro, ni som låter er äras av varandra, men inte frågar efter den ära som kommer från honom som ensam är Gud?

Fariséerna var extremt bibeltrogna. Ändå anklagar Jesus dem för att inte tro. Och anledningen till att de inte gjorde detta var att de menade sig ha evigt liv i skrifterna. Det räckte med det skrivna ordet. Om man bara förstod det skrivna ordet och handlade efter det, skulle problemen lösa sig och allt bli bra. De var bibeltrogna men ändå inte trogna eller trofasta mot Gud. Jesus underkänner detta sätt att läsa Bibeln. I stället markerar han att Skriften vittnar om honom. Men Skriften kan inte användas i sig själv, utan den måste först få leda oss till Jesus, så att vi får en personlig relation till honom och därigenom blir fyllda med liv ifrån honom.

Det livsflödet är Guds villkorlösa kärlek, som också innehåller kunskap. Inte minst är det en kunskap om vem Gud är och vad han vill. I sin förbön säger Jesus (Joh 17:3):

Och detta är det eviga livet: att de känner dig, den ende sanne Guden, och den du har sänt, Jesus Kristus.

Liv är att känna Gud. Det ord som här används innebär i grekiskan att känna Gud så som man känner en människa som man har en relation till.

Lag och evangelium

Bibeln kan alltså läsas på två sätt. I det ena fallet läser vi Bibeln som en bruksanvisning till livet. Bibeln talar om för oss vad vi skall göra och inte göra. Det gäller sedan bara att lyda. Detta är det lagiska sättet att läsa Bibeln - kunskapens träd.

Men Jesus rekommenderar en annan väg. Bibeln läses som ett vittnesbörd om vem Gud är. Det vittnesbördet kan väcka en längtan hos oss efter en personlig relation till Gud. Grunden för den relationen är hans nåd, den villkorlösa kärleken, som flödar in i oss och formar våra liv. Vi får då ingen prestationsidentitet sådan som lagen skapar i våra liv, utan vi får en kärleksidentitet.

När Anden formar våra liv genom sitt kärleksflöde, gör han givetvis det i överensstämmelse med Ordet. Gud ändrar sig aldrig och motsäger inte sig själv. Vi kan därför genom Ordet förstå när Anden driver oss och när Anden inte driver oss.

Våra liv formas därigenom av Ordet och Anden i förening. Inte förrän Anden ger Ordet liv kan det emellertid bli en utgångspunkt för vår trofasthet.

Bokstavstro

Berättelsen om hur Israels barn ville gå in i löfteslandet när Gud sa att de inte skulle gå, visar oss hur man på ett lagiskt sätt kan bygga upp en tro i sitt liv. Man tar bara fasta på löftet som det står skrivet och upprepar, bekänner och mediterar över detta löfte tills en köttslig visshet växer fram. Förvisso ger detta upphov till en handlingskraft och en säkerhet, men Bibeln kallar inte detta för tro utan för otro. Det är kunskapens träd och inte livets träd. Anden hade inte fått leda och visa vilka löften som kunde åberopas, utan människan valde själv fritt ur Skriften.

Lika litet som vi kan välja gärningar i Skriften kan vi nämligen välja löften. Allt måste inges av Anden och göras levande av Anden. Om inte Anden på det sättet får mätta orden med liv, blir de i själva verket vad Bibeln kallar tomma ord eller fåfängliga ord. Och sådana ord har en dödande kapacitet. Bokstaven dödar. Detta känner vi igen av all form av lagiskhet, även när lagiskheten uppträder i övernaturlig dräkt och kallar sig tro.

Tron blir då en prestation, ett krav ifrån Gud. Människan läser då om de tecken som skall åtfölja dem som tror: helande, andeutdrivning, tungotal etc (Mark 16:17-18). Om då dessa tecken saknas kommer ens inre lätt i gungning och man undrar om man egentligen har tro. Men det som menas i denna text är inte att alla människor skall göra alla tecken, utan här avses ett löfte till församlingen. Alla har inte heller helandets gåvor (1 Kor 12:29).

Det som åsyftas är i stället att när människor lever i relation till Fadern kommer det gudomliga kärleksflödet att kunna ta sig uttryck bland annat i kraftgärningar och helanden.

Vår sak är inte att bygga upp en tro för det ena eller det andra. Vår sak är att söka en allt djupare relation till honom och lära oss att ta emot alltmer av hans kärlek. Denna kärlek kommer sedan att leda oss till de gärningar Gud vill ha gjorda. I bön får vi också uttrycka våra önskningar.

Andlig tro

Begreppet tro handlar därför om vår attityd i relationen till Gud. Den är inte ett handlande, inte en gärning. Den är en öppenhet. Den förutsätter att man önskar att Gud och inte man själv skall vara godhetens ursprung. Fariséerna kunde inte tro, eftersom de ville bli ärade av varandra. Detta sökande efter en egen ära var

drivfjädern till Adams synd och är ett av de största hindren för oss i dag till att i kraft av Jesu frälsning på nytt på uppleva det sanna barnskapet hos Gud.

Denna längtan efter en egen ära är ju just prestationsidentiteten, och vi möter den hos personer som lyckats och blivit högmodiga, men också hos personer som misslyckats och blivit missmodiga.

Ett andra mäktigt hinder för oss, när vi skall träda in i barnskapets gudsrelation, är all den döda kunskap vi bär på. Bokstaven dödar det andliga livet. När vi läser Bibeln som lag och krav dödas det andliga livet. Predikningar som ständigt handlar om hur vi borde vara kan vara fulla med sanning, men är i regel tomma på nåd. Vi äter då av kunskapens träd, och vi dör invärtes. Vi känner detta genom att sådan förkunnelse skapar dåligt samvete och ofrimodighet i stället för att leda till ett rent samvete och en kärlekskontakt med Gud.

Nåden rengör samvetet från krav till kärlek I Hebr 9:14 talas om att Kristi blod kan behöva rengöra våra samveten från döda gärningar. För dessa gärningar som inte är ingivna av kärleken utan av bokstaven är döda och sprider död. Paulus säger (1 Kor 13:3):

Jag må skänka bort allt jag äger till bröd åt de hungrande, jag må offra min kropp till att brännas upp. Har jag inte kärlek, så gagnar det mig intet.

Ingenting dödar så som kärlekens ord och kärlekens gärningar när det ändå inte finns någon kärlek bakom. Goda gärningar utlösta av plikt känsla, hög ambitionsnivå eller allmän moralisk standard har en nedbrytande förmåga på omgivningen. Där kärleksgärningar framsprungna ur ett äkta kärleksflöde frigör människor i omgivningen och skapar tacksamhet, leder kärlekslösa kärleksgärningar till ett anklagat samvete hos mottagaren - ett tillstånd som brukar kallas tacksamhetsskuld. Gärningen framsprang ur död och ledde till död. Den var riktig efter bokstaven, men det räckte inte. Anden måste ge liv åt de ord vi säger, de tankar vi tänker och de gärningar vi utför. Först då får de en frigörande karaktär och förmedlar något gott till skapelsen. Då är de frukter av livets träd.

Ord och gärningar framsprungna ur en lagisk kunskap om gott och ont är däremot tomma och döda och sprider död till omgivningen, även om kunskapen kommer från Bibelns ord.

Tro är inte att på egen hand göra gärningar med övernaturliga medel. I våra dagar hör man ofta människor använda uttrycket "ta ut i tro". Utifrån Ordets löften menar man att man direkt kan göra anspråk på den ena eller andra förmånen genom att bekänna den och leva som om man hade den. Detta beteende är lagiskt, och även om det fungerar ibland sprider det i längden död.

Själva handlingsmönstret är okänt för Bibelns personer. Det ställer människan i centrum och inte Gud.

Hoppet

Tron är Guds verk i våra liv och inte följderna av egna ansträngningar. Tron är emellertid bara en del av en större helhet. Vi läser hos Paulus (1 Kor 13:13):

Så blir de bestående: tron, hoppet, kärleken, dessa tre. Men störst bland dem är kärleken.

Från Fadern utgår evigt liv som en ständig ström. Bibeln ger oss många bilder för detta livsflöde. Saven i vinträdet, som går ut i grenarna och gör att dessa kan bära frukt, är en bild. Det levande vattnet, som styrker den törstige, är en annan bild. Tron är en del av detta livsflöde. Men hoppet och kärleken finns också, och för att förstå helheten måste vi se hur dessa samverkar med tron.

Framför allt behöver vi identifiera hoppet. Vi predikar mycket om tro och om kärlek. Hoppet är däremot något vi ägnar föga intresse. Detta beror på att vi inte vet vad hopp är. Vi tror att det är en osäker och ibland fåfång förväntan på framtiden, medan tro däremot är en säker visshet om samma framtid. Detta är emellertid inte sant.

Innan vi går in på att studera vad hoppet är till skillnad från tron måste vi på nytt göra klart för oss att vi rör oss i den judiska tankevärlden och inte i den grekiska. Grekiskt tänkande är analytiskt och delar upp verkligheten i klart avgränsbara begrepp, som kan stoppas in i små fack och granskas var för sig.

När vi skall avgränsa hoppet från tron blir vi lätt grekiska i vårt tänkesätt. Vi försöker hitta gränser mellan begrepp som gränslöst övergår i varandra ungefär som färgerna i en regnbåge. Alla kan se skillnad mellan rött och gult i regnbågen, men det blir alltid ett visst mått av godtycke var man drar gränsen. Tron, hoppet och kärleken är som färger i samma regnbåge. Med den reservationen kan vi nu försöka ta reda på vad hoppet står för.

Hoppet är Guds gåva

Människan har ingen tro i sig själv och ingen kärlek i sig själv. Båda dessa är, när de finns, ett verk av den helige Ande. Så är det också med hoppet. Paulus skriver till vännerna i Efesus på tal om den tid då de var hedningar (Ef 2:12):

På den tiden levde ni utan Kristus, utestängda från medborgarrätten i Israel och främmande för förbundets alla löften, utan hopp och utan Gud i världen.

Relationen till Gud i den helige Ande tillför oss tro och kärlek men också hopp.

Tron och förväntan

Som vi förut har sett är tron till sitt grundväsen stabiliteten i vår relation till Gud. Vi kan kalla den för en lyssnande, beredvillig trofasthet i tankar, ord och gärningar. Man blir buren som ett spädbarn på Guds arm in i det livsöde som Gud har berett. Gud kan därigenom tala till oss och forma våra liv. Tron är människans lydnad inför första budet.

Tron är däremot inte egentligen en förväntan på synliga resultat annat än när Gud genom sitt tilltal gett tro för en viss händelse. Snarare är det så att trons trofasthet och stadga måste få växa, så att den blir oberoende av synliga resultat. Ett exempel kan vara på sin plats.

Många kristna vill ha absoluta garantier om hundra procentigt helande för att kunna tänka sig att be för sjuka. De vill ha synligt resultat varje gång de ber, och de menar att om de bara bygger upp en tillräckligt stark tro i sitt liv skall detta också bli möjligt. Men då har man gjort tron till en människans egen förväntan på synliga resultat, och man menar att denna förväntan skulle vara en kraft i sig själv som helar den sjuke eller åtminstone utlöser Guds kraft över hans liv.

Men tro är att vara trofast oavsett om den sjuke blir frisk eller inte. Som vi förut läste i Hebréerbrevet: Många täppte till lejons gap genom tron, men andra blev söndersågade. Också det sista var tro. Att bedja för sjuke i tro är bl a att bedja oavsett om det blir synliga resultat eller inte. Detta kan man mycket väl göra utan att sprida osäkerhet och fördömelse omkring sig.

Tro leder ofta till synliga resultat. För Gud vill givetvis att mycket skall hända i skapelsen, där han låter oss gå fram i förberedda gärningar.

Men tron är inte vår förväntan på absolut framgång i dessa gärningar, en sorts kraft som skall bana väg för det lyckade resultatet, utan tron är i grunden trofastheten att fortsätta i de förberedda gärningarna oavsett om man ser resultat eller inte.

I denna senare mening var Jeremia en verklig troshjälte. När Gud kallade honom, gjorde han det bland annat med orden (Jer 1:9-10):

Se, jag lägger mina ord i din mun. Ja, jag sätter dig idag över folk och riken, för att du skall rycka upp och bryta ned, förgöra och fördärva, bygga upp och

plantera.

Trots denna underbara kallelse fick Jeremia praktiskt taget aldrig uppleva att någon människa lyssnade på honom. Man skulle ju väntat att människor skulle ha fallit ihop av förkrosselse och gråtande lyssnat till hans budskap, så att de senare skulle omvänt sig och blivit upprättade genom hans tjänst. Så blev det inte alls. Det blev inga synliga resultat i hans samtid annat än att Jerusalem förstördes.

Men vi, som lever långt senare, förstår bättre att allt det Gud lovade gick verkligen i uppfyllelse. Detta såg emellertid inte Jeremia så vitt vi kan förstå. Han fick bara fungera i tro.

Tron är således inte en förväntan på synliga resultat, som banar väg för dessa synliga resultat, utan tron är ytterst min lyssnande, beredvilliga trofasthet inför Guds vilja. Den kan ge resultat som är synliga för mig själv, men behöver inte göra det. Tron leder till resultat men det är ändå inte för dem vi tror utan för Gud.

Förväntan utan tro

Omvänt kan vi säga att man kan ha stor förväntan på synliga resultat utan att ha tro. Bibeln ger oss ett intressant exempel. I 2 Mos 17:1- 7 berättas om hur Mose och folket kom till Meriba i öknen för första gången. Där fanns inget vatten och alla törstade svårt. Människorna började klaga. Gud sa till Mose att han skulle gå ut med staven och slå på en klippa, så skulle det komma vatten. Mose gjorde så, och alla fick vatten att dricka.

Långt senare kom man tillbaka till samma ställe, och vid detta tillfälle berättas det att Mirjam dog. Inte heller då fanns det något vatten. Folket klagade på samma sätt som första gången, och Mose bad till Gud. Gud svarade Mose att han skulle ta staven med sig och gå ut och tala till klippan, så skulle det komma vatten.

Men Mose visste hur man skulle göra för att få vatten i Meriba. Han tog staven och gick ut och slog på klippan. Och då kom det vatten. Efteråt kommenterade Gud det inträffade till Mose och Aron på följande sätt (4 Mos 20:12):

"Eftersom ni inte trodde på mig och inte höll mig helig inför Israels barns ögon, därför skall ni inte få föra denna församling in i det land som jag har gett dem."

Här skedde ett mäktigt underverk. Mose hade tydligen stor förväntan på att detta under skulle ske. Han hade varit med om det förut. Ändå säger Gud efteråt att han inte hade någon tro. Han skulle ha talat till klippan, men han slog på

den. Han hade ingen tro. Han hade en förväntan som byggde på erfarenhet. Han gjorde inte som Gud sa.

För tron är att i trofasthet göra det Gud säger. Då får man ofta vara med om synliga resultat. Men man är trofast emot Gud för att man tillhör honom. Trofastheten är inte ett knep för att man skall få fram de synliga resultat man själv önskar.

Hoppets förväntan

Hoppet ger uttryck för den kristnes förväntan. Den som lever i tro har alltid anledning att hoppas och förvänta stora ting från Gud. Hoppet och tron är delar av samma livsflöde. Utan hoppets förväntan blir trofastheten en omöjlighet. Utan vår beredvillighet till trofasthet blir naturligtvis också hoppet en önskedröm mera än en realitet. Vi måste här minnas regnbågsmodellen. Tron och hoppet övergår gränslöst i varandra. Men trons grundkaraktär är trofasthet, och hoppets grundkaraktär är förväntan och förtröstan.

När människor i dagligt tal säger att de hoppas ger de uttryck för en osäker förväntan på framtiden. Framtidskalkylen innehåller möjligheten av något man önskar sig. Många spelar på lotteri, därför att de hoppas att vinna högsta vinsten. I denna mening används emellertid inte begreppet hopp i Bibelns undervisning. Det kristna hoppet är en fast klippa och inrymmer inte osäkerhet.

Vår förståelse för hoppets funktion grumlans en del av att Bibelns grundtext är hebreiska i Gamla testamentet och grekiska i det nya. Den andliga verklighet som i Nya testamentet kallas hopp, kallas i Gamla testamentet för förtröstan och förlitan i vår svenska översättning. Anledningen till att vi möter olika ord är sålunda främst att man har översatt från olika språk. Vi tenderade ju att se samma skillnad mellan tro i Nya testamentet och trofasthet i det gamla.

Guds trofasthet och rättfärdighet föder hopp

Begreppet förtröstan möter oss i en lång rad psaltarpsalmer, inte minst sådana som tillskrivs David. Ofta handlar det om psalmer där David beskriver sig kringränd av sina fiender och läget ser omöjligt ut. Men i denna situation förtröstar han på Herren. Han har nämligen lärt känna Gud och framför allt hans trofasthet. Därför kan han säga (Ps 37:5):

Befall din väg åt Herren och förtrösta på honom. Han skall göra det.

Hoppet och förtröstan har alltid sin grund i Guds personlighet. Ju mer vi lär känna Gud, desto mer växer vårt hopp och vår trygghet. Inte bara trofastheten hos Gud utgör hoppets grundval utan också Guds rättfärdighet. Därför är hoppet och förtröstan i Bibeln inte bara knutna till Guds person och personlighet utan

också till tanken på Guds kommande dom. Låt oss åter lyssna till kung David (Ps 9:8-11):

Men Herren tronar evinnerligen, sin stol har han berett till doms, och han skall döma jordens krets med rättfärdighet, han skall skipa lag bland folken med rättvisa. Så vare då Herren en borg för den förtryckte, en borg i nödens tider. Och må de som känner ditt namn förtrösta på dig, ty du överger inte dem som söker dig, Herre.

Att känna Guds namn innebär att förtrösta på honom, men tanken på Guds kommande dom är ytterligare en grund för förtröstan. Ty när Gud dömer skapelsen med rättvisa upphör ondskans härjningar, och detta är ett tillstånd att se fram emot med glädje.

Tron hämtar kraft ur hoppet

Vi möter samma bild i Nya testamentet. Petrus ger följande vittnesbörd (1 Petr 1:3-9):

Lovad vare vår Herres Jesu Kristi Gud och Fader som i sin stora barmhärtighet har fött oss på nytt till ett levande hopp genom Jesu Kristi uppståndelse från de döda - till att äga ett arv som aldrig kan förskingras, aldrig befläckas och aldrig förvissna. Det arvet finns bevarat i himmelen åt er som av Guds kraft, genom tron blir bevarade till den frälsning som ligger redo för att uppenbaras i den yttersta tiden. Därför fröjdar ni er och jublar, även om ni ännu en liten tid, där så måste ske, får sörja under alla slags prövningar. Det sker ju för att ni skall få visa äktheten i er tro. Den är långt mer värd än guld, som är förgängligt men ändå visar sin äkthet när det prövas i eld. Den tron är det som vinner berömmelse, härlighet och ära när Jesus Kristus uppenbarar sig. Honom älskar ni fast ni inte sett honom. Ni tror på honom, fast ni ännu inte ser honom, och ni jublar i en glädje, så härlig att det inte finns ord för den, ni som är på väg att nå målet för er tro: era själars frälsning.

Vi är alltså födda på nytt till ett levande hopp. Detta betyder att vi i dag kan leva utan bekymmer för framtiden. Men det betyder också att vi ser fram emot domen, då all ondska och allt lidande skall undanröjas. Vi lever nu i tro, d v s i trofasthet emot Gud, trots att ännu inte lidandet är undanröjt ur världen. I lidandet prövas i stället äktheten i vår tro, och målet för vår tro är det som vi hoppas på, nämligen våra själars frälsning, då hela vår varelse skall räddas in i det eviga fridstillståndet. Alltså är vi på ett sätt frälsta i dag, och ändå ser vi fram emot frälsningens slutliga fullkomning.

Hoppets attityd gör det möjligt för oss att uthärda svårigheter i dag, eftersom vi vet att lidandet är övergående och kommer att förbytas i något annat.

Paulus uttrycker samma sak med följande ord (Rom 8:24-25):

Det är i hoppet som vi är frälsta. Ett hopp som man ser förverkligat är inte längre ett hopp. Vem hoppas på det som han redan ser? Men om vi hoppas på det som vi inte ser, då väntar vi på det, troget och uthålligt.

Det Jesus har gjort för oss har gett oss ett arv. Petrus säger att detta arv finns förvarat åt oss i himlen. Nya testamentet talar om att vi kan få ut ett förskott av det arvet genom olika former av nådegåvor och kraftgärningar i dag.

Men det fullkomliga kommer att finnas i våra liv först när Jesus kommer tillbaka. Vi är frälsta men ser fram emot frälsningen genom hoppet, som gör att vi kan glädja oss över frälsningens fullhet redan i dag, så att vi kan vänta på den troget och uthålligt, d v s i tro.

Hoppet om en kommande tillvaro stärker oss, så att vi kan leva i tro i dag. Troheten mot Gud gör nämligen att vi kommer på kollisionskurs med denna världen och dess andemakter. På något sätt kommer vi därigenom att få dela Kristi lidanden, och hoppet gör att vi med större frimodighet kan stå i denna situation. Vi skall därför inte förundra oss över att starka angrepp har riktats emot det kristna hoppet. Marxismen har talat om den kristnes hemlängtan som ett opium för folket. Själva har vi kristna gjort vad vi har kunnat för att omintetgöra hoppet genom att hålla skräckpredikningar över yttersta domen. Därigenom har inte bara längtan efter domen tagits ifrån de kristna, utan många har också fått en gudsbild präglad av krav och förkastelse snarare än nåd och glädje.

Förhållandet mellan tron, hoppet och kärleken beskriver Paulus i 1 Tess 1:2-3:

Vi tackar ständigt Gud för er alla, när vi kommer ihåg er i våra förböner och inför vår Gud och Fader ständigt på nytt tänker på era gärningar i tron, era mödor i kärleken och er uthållighet i hoppet om vår Herre Jesus Kristus.

Tron är beredvillig, lyssnande lydnad. Hoppet leder till uthållighet och tålmod, eftersom det både ser Guds personlighet och blickar framåt. Kärleken gör det möjligt för oss att leva i uppoffring och dela Kristi lidande.

Hoppet löser oss från bekymmer

Hoppet gäller inte bara för den yttersta dagen och evigheten därefter utan har också en klar tillämpning i den nuvarande tiden. Paulus skriver i 1 Kor 10:13:

Ingen frestelse har drabbat er utöver vad andra människor får pröva på. Och Gud är trofast. Han skall inte tillåta att ni frestas över förmåga, utan han kommer att bereda er en utväg samtidigt med frestelsen, så att ni kan härda ut.

Det grekiska ordet för frestelse betyder också prövning. Vi får här veta att ingen prövning eller frestelse drabbar oss utan att Gud från början har berett en utväg. Genom varje svårighet finns en väg som Gud i förväg har öppnat. Vi kan aldrig veta på förhand hur den vägen ser ut, men vi vet att den finns eftersom Gud är trofast. Denna förtröstan kan vi således alltid ha oberoende av vilken situation vi hamnar i.

Hoppet har egentligen en större påverkan på vårt känsloliv än tron. Tron lyssnar, handlar och talar med auktoritet i enlighet med Guds vilja, medan hoppet lär känna Gud som person och ser hans trofasthet. Hoppet är grunden för vår trygghet och bekymmersfrihet.

Förväxla inte tron och hoppet

Många människor blandar ihop begreppen tro och hopp. Med viss rätt kan man göra detta, eftersom gränserna är oskarpa. Ändå mår vi väl av att skilja begreppen åt. Vi antar till exempel att någon blir sjuk. Vi börjar då be för den sjuke, och vi ber i tro, vilket innebär att vi ber i lydnad inför den kallelse vi har att sörja för de sjukas helande.

När vi ber gör vi det med en förväntan, ett hopp. Helandet är inte beroende av det hoppet, eftersom Gud *"förmår göra så gränslöst mycket mer än vi kan bedja eller tänka"* (Ef 3:20). Men vår uthållighet i bönekampen behöver ett hopp, för att vi inte skall svikta. Vi löper ju alltid risken att få bedja för en människa tills hon dör. Om så skulle ske är slaget ändå inte förlorat. Det var inget fel på vår tro. Vi bad in i det sista. Vårt hopp blev heller inte grusat. Det blickar i stället fram mot den yttersta dagen, då den person vi bad för skall få uppleva fullkomlig hälsa. Vi hamnar inte i en sådan besvikelse att vi inte kan tänka oss att bedja för en annan människa som blir sjuk. Tron ser ju inte till resultatet utan till Guds vilja, och hoppet ser till Guds godhet också över den människa som inte blev helad.

Bekymmer får vi emellertid om vi blandar ihop tro och hopp. Vi får då lätt för oss att vår förväntan är den kraft som skall vara vårt bidrag till den sjukas helande. Om vi då får bedja med den sjuke tills han dör, går vi som regel in i en svår kris efteråt.

I de sammanhang där den sjuke snabbt blir helad var inte vår tro större eller bättre än i de sammanhang där vi fick kämpa uthålligt utan att i denna tiden se någon frukt. Jag tror att vi lättast kommer in i ett sunt förhållande till helandets tjänst om vi gör helandet till en trossak, d v s till ett uppdrag, som vi får utföra i medvetandet om att fullkomligheten ännu inte har kommit. Går det som vi önskar, har vi inget att berömma oss av. Gör det inte det, har vi inget att anklaga

oss för. Hoppet blickar ändå fram mot den fullkomlighet som vi har blivit utlovade.

Trons Höga visa

Låt oss nu återgå till Hebréerbrevets elfte kapitel för att se om vi bättre kan förstå innebörden i dess första vers. Vi läser den ordagranna översättningen en gång till:

Är men tro av ting man hoppas en tillförsikt (en grundval) av ting bevis inte seende.

Det är nu vanligt att man översätter denna vers så att tron beskrivs som en övertygelse om det osynliga, som gör att detta blir synligt. Bönen skulle då vara ett uttryck för det vi hoppas på, och tron skulle vara förutsättningen för att det hoppet går i fullbordan.

Men kapitlet i övrigt handlar inte om bön och bönesvar. Det handlar visserligen om människor som tillstoppade lejonens gap, men det handlar också om människor som blev söndersågade i tro. Och om alla trosvittnen som räknas upp i detta kapitel heter det (11:13):

I tron dog de alla, utan att ha fått vad de hade löfte om.

Alltså kan denna innebörd i kapitlets första vers knappast ha varit vad aposteln menade. Låt oss pröva en annan översättning:

Tron är en tillförsikt/stabilitet av det som man hoppas på, av det som inte synligt kan bevisas.

Något friare kan versen formuleras så här:

Tron är en förmåga att stå stadigt och inte vackla på grund av det som man hoppas på och som inte kan bevisas på ett synligt sätt.

Trons bevis

Den tillkommande osynliga världen är för trons människa verkligare och viktigare än den nu synliga. Den utgör själva grundvalen för hennes liv. Skriften säger också att Kristus är verkligheten själv, verkligare än allt synligt.

Eftersom han är verkligast och viktigast, vill trons människa prioritera trofastheten mot honom över allt annat. Svårigheter och lidanden i denna tiden får inte hindra henne. Hon vill leva i en gudsupptagenhet.

I ordet "bevis" ligger en bibetydelse av överbevisning av den typ som kan ske inför en domstol. All sådan överbevisning som framflyter ur ett osynligt källflöde om Gud själv är förstås den helige Andes verk. Jesus säger sålunda om Anden (Joh 16:8):

Och när han kommer skall han vederlägga (= överbevisa) världen och visa vad som verkligen är synd och rättfärdighet och dom.

Tron betyder därför att man låter sig överbevisas om det osynligas verklighet med osynliga bevis. I själva verket handlar det om Andens uppenbarelse, om Gud själv. Man tar emot den uppenbarelsen och inrättar sitt liv efter den. Uppenbarelsen går före allt annat. Tron är beroende av hoppet om en slutlig frälsning

Trofastheten mot den Herre som på detta sätt uppenbaras medför att man delar hans liv i världen. Detta innebär att vi kommer att få i uppdrag att göra samma gärningar som han gjorde, men vi får också kallelsen att dela hans lidanden. Lyssna bara till vad Herren säger när han kallar Paulus (Apg 9:15-16):

Han skall bära fram mitt namn inför folk och kungar och inför Israels barn, och jag skall visa honom hur mycket han måste lida för mitt namns skull.

Livet i trofasthet innebär både underbara gärningar och delaktighet i Kristi lidanden. För att vi skall orka den senare delen av kallelsen ger Gud oss hoppets kraft i våra liv. Hoppet blickar fram mot Kristi återkomst, då den kristne inte bara skall få gå in i den slutliga vilan och glädjen utan också skall få en lön för de lidanden han burit för Kristi namns skull här på jorden. Därför säger Jesus (Matt 5:10-12):

Saliga de som lider förföljelse för rättfärdighets skull, dem hör himmelriket till.

Saliga är ni, när de smädar er och förföljer er och ljuger och säger allt ont om er för min skull. Gläd er och jubla, er lön är stor i himmelen. På samma sätt förföljde de ju profeterna före er.

Paulus undervisar om lönen med följande ord (1 Kor 3:11-15):

Ty en annan grund kan ingen lägga än den som redan ligger där, och det är Jesus Kristus. Om man nu bygger på den grunden med guld, silver, ädla stenar, trä, halm eller strå, så kommer det att visa sig vad det var för arbete. Herrens dag skall göra det uppenbart. Den bryter in med eld, och elden skall pröva hur

det är med vars och ens verk. Om det som någon har byggt består i provet, så skall han få lön. Om det han har byggt brinner upp går hans lön förlorad, men själv skall han bli frälst - så som man räddas tvärs igenom lågorna.

Den människa som överlåtit sitt liv till Jesus har ställt sig själv på den fasta grunden. På den yttersta dagen kommer hon att bli frälst. Men utöver frälsningen kan hon få en lön, om hon har byggt på Kristusgrunden med guld, silver och ädla stenar. Om hon genom den helige Andes kraft har delat Kristi liv och hans lidanden, kommer hon att få lön för detta på den yttersta dagen.

Man kan också leva ett kristenliv i mänsklig kraft och bygger då på grunden Kristus med brännbart material. Ett kristenliv i mänsklig kraft undviker som regel kristuslidandet. Då blir det ingen lön. Men även den som byggt sitt liv på Kristus med brännbart, eget material skall dock bli frälst.

Trons människa blickar därför fram mot Kristi återkomst. Hon lever i trofasthet, därför att hon vet att de lidanden som tron i dag kan medföra kommer att ge en lön vid Herrens återkomst. Ur det medvetandet hämtar hon styrka till att uthärda.

När Herren återkommer skall allt det osynliga bli synligt. Vi skall få skåda Gud ansikte mot ansikte. Just nu vandrar vi i tro och inte i åskådning (2 Kor 5:7). Detta utesluter inte att det himmelrike som i dag är osynligt men nära kan bli synligt som en försmak. Bibeln talar om hur Ordet kan stadfästas genom tecken och under, vilket betyder att vi redan här kan få uppleva ett förskott av det som skall komma. Men det blir en försmak och inte ett bevis. Det är bara de botfärdigas intresse som skall väckas.

Vi går inte in i trofastheten för att i alla lägen få se synliga manifestationer av vår tro i dag. Ju mer beroende vi är av sådana manifestationer för att vilja vandra vidare i trofasthet mot Gud, desto färre manifestationer får vi antagligen se. Tron hämtar sitt ursprung ur osynliga källflöden.

Trons nutid och hoppets framtid

Trons människa kan underordna sig den osynlige Guden i dag i en framåtblickande förväntan på den lön detta skall medföra, när allt det osynliga blivit synligt. I Hebr 11:6 uttrycks detta förhållande med orden:

Den som vill komma till Gud måste ju tro att han finns (= nutid) och att han har något att skänka dem som söker honom (= framtid).

Hela det elfte kapitlet utgör sedan en uppräkningslista av gammaltestamentliga trosgestalter som i en framtidförväntan på Guds slutliga lösning av syndens och skapelsens problem levat sina liv i trofasthet och uthärdning.

Noa byggde en ark i tro och blickade framåt mot den arvedel av rättfärdighet som tron medför. Abraham bröt upp och vandrade iväg utan att veta vart han skulle komma. Han var ledd av den osynlige Guden, och han väntade på staden med de fasta grundvalarna, den som också vi väntar på. Han tvekade inte att också offra Isak, eftersom han såg fram mot de dödas uppståndelse.

Mose vägrade att låta sig kallas Faraos dotterson. Den osynlige Guden kallade honom att leda folket ut ur landet, och han räknade Kristi smälek som en större rikedom än Egyptens skatter, eftersom han framför sina ögon såg den lön som trofastheten ger.

Sist i raden av trosvittnen ställs Jesus själv, han som är trons upphovsman och fullkomnare. I stället för att välja den glädje som låg framför honom, d v s nuets glädje, valde han trofastheten mot Fadern med de lidanden detta kunde medföra. Därför led han korsets död utan att fråga efter vanäran. Fadern har därför upphöjt honom till att sitta på högra sidan om Guds tron.

Förvandlande och uppehållande kraft

Tron är den konsekvens det får i våra liv att vi tar emot Andens uppenbarelse om Gud själv och hans vilja. Tron är nuets gudsupptagenhet och den självförglömmelse som hoppet skänker. I denna livsform verkar kärlekens förvandlande kraft. Ibland utför denna kraft mirakler, som i förskottets form synliggör den kommande världens möjligheter. Alltså är det med "*den kommande världens krafter*" som vi i dag helar de sjuka i Jesu namn (Hebr 6:5).

Men helandet liksom de övriga nådegåvorna är en försmak av det som skall komma, inte fullkomligheten själv. Därför kan vi ibland i stället få sträcka oss efter uppehållande kraft, som gör det möjligt för oss att härda ut trots att lidanden, problem och svårigheter inte tas ifrån oss. Paulus skriver i Kol 1:10-11:

Vi ber, att ni skall bära frukt i allt gott och växa till i kunskapen om Gud och att han skall rusta er med den allt övervinnande kraft som bara hans härlighet kan skänka, så att ni kan härda ut med allt och bära allt med tålamod...

Kärlekens kraftflöde är verksamt i trons människa. Detta kraftflöde kan göra det möjligt för oss att täppa till lejons gap och övervinna härar. Men ibland är det en övervinnande kraft som gör det möjligt att övervinna oss själva, så att vi inte ens skall behöva vackla inför hotet att bli söndersågade för vår trofasthet mot den osynlige Guden.

Hur vi tar död på väckelser

Väckelser kommer och går. Detta beror inte på att Gud vill väckelse bara ibland. Det beror inte heller på att djävulen av och till släpper fram väckelser. Fenomenet har mera mänsklig anknytning. Vi är satta att råda över skapelsen, och det våra hjärtan eftersträvar, det får vi också.

Det skrivs och talas mycket om hur vi skall få väckelse. Problemet kan egentligen belysas från det motsatta hållet: Varför kan vi inte behålla de väckelser vi får? Djävulen tar ifrån oss väckelsen, men det skulle han inte kunna göra om han inte hade oss som samarbetspartners. Hur gör vi när vi tar död på väckelsen?

Redan under apostlatiden förekom det att väckelser dog. Vi kan i de apostoliska breven finna en hel del tankar om detta. Klarast framkommer frågan i Galaterbrevet. I församlingarna i Galatien hade det nämligen varit en Andens väckelse, men när Paulus skriver sitt brev har församlingen tagit det ödesdigra steg som skall leda till att väckelsen försvinner. Konflikter råder redan i församlingen som ett tecken på att det andliga livet håller på att försvinna. När Paulus skriver sitt brev är han upprörd och förtvivlad. Låt oss lyssna till några ord där han kommenterar själva saken (Gal 3:1-5):

Å, ni dåraktiga galater! Vem är det som har förhäxat er? Jesus Kristus blev ändå förkunnad för er så klart att ni kunde se den korsfäste för era ögon! En enda sak vill jag att ni skall svara på: Kom det sig av laggärningar att ni fick motta Anden, eller kom det sig av att ni lyssnade i tro? Är ni verkligen så dåraktiga? Ni som har börjat i Anden, vill ni nu sluta i köttet? Har ni upplevt så mycket till ingen nytta? Om det nu verkligen varit till ingen nytta... Alltså: När nu Gud skänker er Anden och utför sina kraftgärningar bland er, gör han det som en följd av era laggärningar eller därför att ni lyssnar i tro?

Så länge allt gick som det skulle säger Paulus att man hade "börjat i Anden". Men något hade kommit på glid, så att man i stället nu "slutade i köttet". Det hade börjat med att man "lyssnade i tro", men det hade övergått till att bli "laggärningar".

Det trofasta lyssnandet

Att lyssna i tro innebär inte bara att sitta i kyrkbänken och höra tills öronen ramlar av. När vi nu förstår att ordet tro har grundbetydelsen trofasthet, förstår vi också vilken sorts lyssnande det handlar om. Begreppet är ett uttryck för en gudsrelation som är så personlig att människan kan lyssna in Guds tilltal och låta det forma hennes liv. I Galatien hade man börjat äta av kunskapens träd. Man släppte gudskontakten och började handla efter den gammaltestamentliga lagen. I Hedegårds översättning finns en nyans i grundtexten som han är ensam om att återge. Galaterbrevet 3:3 översätter han så här:

Hur kan ni vara så oförståndiga? Ni började i Anden, vill ni "fullkomna" Andens verk genom edra egna gärningar?

Här framskymtar i själva verket mekanismen, så att vi får veta hur det gick till när man lät lura sig till att överge någonting som fungerade bra, där Anden utgöts och utförde kraftgärningar. Man lät lura sig till att med egna initiativ och ansträngningar förbättra Andens verk.

Lagen kommer tillbaka

Just i Galatien hade det gått till så, att när Paulus hade lämnat församlingen hade människor kommit dit och förkunnat regelrätt judendomen med omskärelse och hållande av lagen. Av den anledningen läser vi ofta Galaterbrevet som ett historiskt dokument utan anknytning till vår egen samtid. Vi sysslar ju inte med omskärelse.

Men det spelar ju ingen roll vilken del av det lagiska tänkandet som kommer tillbaka. Vi vet ju alla hur lätt det är att kristendom i första hand blir en fråga om kjollängder, knut i nacken, lättöl till maten, korstecken eller handklappningar. Det yttre beteendet blir det väsentliga, medan det inre skeende som ligger bakom handlingarna och gärningarna mister sitt intresse. Tankar, ord och handlingar upphör att vara frukten av en direkt gudskontakt. Med lagens hjälp börjar man handla på egen hand, därför att man utifrån sin kunskap om gott och ont vet hur man skall göra utan att vara inspirerad till det av Gud.

I Galatien hade man inte slutat att tro på den helige Ande. Problemet var bara att man ville förbättra Andens verk med litet till. Detta kanske inte tycks vara så ödesdigert. I Galatien begrep man inte vad som hände. Bara Paulus förstod. Genom att man återinförde det lagiska tänkandet, började man nämligen sätta rättfärdiggörelsen av nåd ur spel. Även om man inte så det från predikstolen blev ju i själva verket konsekvensen att nåden inte räckte utan behövde kompletteras med lite egna gärningar.

Precis samma effekter åstadkommer vi i dag, när vi visserligen förkunnar att rättfärdiggörelsen bara sker genom nåd, men sedan talar om för församlingen att "nu måste det synas att du är kristen". Då tvingar man människor att med köttsliga initiativ göra goda gärningar efter tabellkunskap. På det sättet stressar man ofta nyomvända såväl som gamla församlingsmedlemmar att försöka som Marta göra tjänster åt Gud, i stället för att man för dem fram till det enda viktiga: att likt Maria sitta vid Jesu fötter, tills man har lyssnat sig så överflödande av Guds kärleksvilja att man gör det goda Gud föder fram inifrån.

Djävulen uppmuntrar väckelsens folk till överdrift

Det är viktigt att vi känner igen det mönster som Galaterbrevet visar fram. Väckelsen dör inte genom att djävulen bjuder motstånd, utan den gör det när djävulen lyckas fresta Guds folk till att förbättra Guds verk. Med andra ord: Överdriften är alltid det första steget bort från väckelsens överflödande liv. Naturligtvis är den överdriften ett uttryck för människans längtan att komplettera eller ersätta kärleksidentiteten med en framgångsrik prestationsidentitet. Människan faller för frestelsen att vilja ha ett ord med i laget och få litet ära för egen del. Det handlar om samma frestelse som Adam föll för: att vara det godas ursprung och inte bara dess överbringare. Den frestelsen sätter troheten mot Gud ur spel och gör att människan menar sig kunna förstå vad som är rätt och fel, så att hon inte behöver den nära gudskontakten för att kunna fungera vidare.

När överdrifterna på detta sätt börjar göra entré kan djävulen lugnt och stilla dra sig tillbaka. Den köttsliga viljan med sina begärelser är gränslös i sin expansionslust, och när överdrifterna väl har börjat växer de alltid av sin egen inneboende kraft. När så sker står människan inte längre under nåden utan kommer att hamna under lagen på nytt, och Gud är då inte längre Fadern utan beskrivs i Bibeln som "domens Gud". Gud vill inte ha en lagisk församling, och när församlingen ändå blir lagisk börjar Gud faktiskt motarbeta den. Han får ta sin Ande från församlingen, och väckelsen dör.

Guds Ande och våra hästkrafter

Vi finner detta förhållande väl illustrerat hos profeten Jesaja (30:15-19):

Ty så säger Herren, Herren, Israels Helige: "Om ni vänder om och är stilla, skall ni bli frälsta. Genom stillhet och förtröstan blir ni starka." Men ni vill inte. Ni säger: "Nej, på hästar vill vi jaga fram" - därför skall ni också bli jagade. "På snabba springare vill vi rida iväg" - därför skall ni också era förföljare vara snabba. Tusen av er skall fly för en enda mans hot eller för fem mäns hot till dess att vad som är kvar av er blir som en ensam stång på bergets topp, som ett baner på höjden. Ja, därför väntar Herren, till dess att han kan vara er nådig, därför tronar han i höghet, till dess att han kan förbarma sig

över er. Ty en domens Gud är Herren - saliga är alla de som väntar efter honom.

Ja, du folk som bor på Sion, i Jerusalem, ingalunda må du gråta. Han skall förvisso vara dig nådig när du ropar. Så snart han hör din röst skall han svara dig.

Det finns alltid en frestelse för den kristne till att börja jaga iväg på hästar och snabba springare. Hästkrafterna är emellertid förhatliga för Gud. De symboliserar i Bibeln alltid köttets kapacitet. Och Gud vill inte att hans Ande skall få draghjälp av vårt kött. Han delar inte äran med någon. Och det betyder också att han inte önskar någons hjälp. Han vill använda oss för att utföra sitt verk. Men det betyder inte att vi gör tjänster åt Gud. I stället betyder det alltid att Gud utför verket genom oss.

Hans väg för att nå detta mål är alltid densamma: Han uppfyller oss med kärlek tills vi flödar över. Och när det flödar över, så styr Gud de utgående rännilarna av kärlek åt rätt håll. När den utflödande kärleken då når sitt mål har vi inget att berömma oss av. Gud gjorde alltsammans. Inga hästkrafter var inblandade.

Ett ömsesidigt lyssnande

Om inte vi bygger våra liv inför Gud på ett lyssnande i tro, kommer vi så småningom att finna att inte heller Gud vill lyssna i tro till det vi säger till honom. Gud säger genom profeten Sakarja (7:13):

Och det skedde, att liksom de inte hade velat höra när han ropade, så sade nu Herren Sebaot: "Jag vill inte höra när de ropar. . ."

Om vi önskar ha en lyssnande Gud i himlen, som i trofasthet tar emot våra böner, är det viktigt att också vi lever i en lyssnande trofasthet på jorden och söker höra vad Gud vill säga till oss. Detta är i all enkelhet den hemlighet som gör att tro har med bönesvar att göra. Det betyder inte att tron är en prestation som öppnar himlens kassavalv. Det betyder bara att bön och bönesvar endast fungerar inom ramen för en verklig gudsrelation. Denna i sin tur måste upprätthållas av båda parter för att bli meningsfull.

Guds långmodighet

När det andliga livet dör, så som det skedde i Galatien, försvinner inte Andens funktioner över en natt. Guds långmodighet gör att han i det längsta ger människorna en möjlighet att frivilligt vända om. Om han omedelbart drog in alla andliga förmåner skulle församlingen till sist hamna i den situationen att Anden, nåden, kraften och nådegåvorna förutsatte absolut lydnad och

hörsamhet för att kunna fungera. Men då blev det inte längre nåd utan förtjänst i alla fall.

Därför kan församlingen fortsätta ganska långt på lagiskhetens väg, när man med köttet börjar förbättra Andens gärningar, utan att de andliga kraftresurserna märkbart förändras. Ibland sker inte den stora förändringen förrän vid ett generationsbyte. När föräldragenerationen blir alltmer lagisk, upplever det uppväxande släktet dess gudstro som falsk, även om Andens gåvor fortfarande är i bruk. Lagiskheten dödar ju alltid kärleken, eftersom krav och prestigeambitioner aldrig kan fungera ihop med kärlekens fria flöde.

Nästa generation kan därför inte tillgodogöra sig den helige Ande ens om de stannar kvar inom kyrka och samfund. Väckelsekristendomen har gått i arv och blivit uppfostringskristendom på fel sätt. Nästkommande generation kan vara trogen och bevara den ursprungliga väckelsens alla mönster, men livet har flytt. Förutsättningen är dock här att föräldragenerationen låt sig luras till att med köttet förbättra Andens gärningar. Det finns ingen naturlag som säger att inte äkta väckelse skulle kunna fortplantas till kommande generationer. Likaså är det inte alltid föräldrarnas fel att barnen överger tron.

Vem har initiativet?

När vi bedömer olika former av församlingsverksamhet talar vi ofta om sådan som utförs i "egen kraft" i jämförelse med sådan som utförs i Andens kraft. Om vi nu skall dra lärdom av situationen i Galatien bör vi inte bara fråga i vems kraft saker sker utan också, framför allt, på vems initiativ vi gör det vi gör. För när vi börjar att med köttet förbättra Andens gärningar finns till en tid Andens kraft kvar, men det egna initiativet är den tidigaste fingervisningen om att det andliga livet är döende. Själva lagiskheten är ett mycket tidigare tecken än uteblivandet av Andens kraft.

Två sorters lagiskhet

Lagiskheten kan återkomma genom att gudskontakten blir mer och mer överklig och syndkatalogen respektive listan över önskvärda gärningar blir alltmer framträdande. Den lagiskhet som då tar församlingen i besittning är den gammaltestamentliga lagiskheten. Men intressant nog finns det även en nytestamentlig lagiskhet. Den gammaltestamentliga är liktydig med fariseism. Den nytestamentliga heter på fackspråk gnosticism.

Denna senare villfarelse fanns redan på apostlarnas tid. Man hade inte problem med den i Galatien, men i Korint påverkade den församlingslivet liksom i Efesus, där Timoteus var församlingsföreståndare.

Den gnostiska lagiskheten laborerar inte med syndkataloger. I stället kan rättfärdighetsmedvetandet bli så dominerande att det blir överdrivet på ett osunt sätt. I Korint hade man så till den grad tagit till sig undervisningen om rättfärdiggörelsen att man inte längre behövde någon helgelse. Eftersom alla tankar på dom och straff var avskaffade i nådens tecken, behövde man inte bekymra sig om hur man levde. Paulus måste därför skriva (1 Kor 6:12):

"Jag har lov till allt." Men allt är inte nyttigt. "Jag har lov till allt." Men jag får inte låta någonting ta makten över mig.

När man i övrigt läser brevet och ser vad som florerade i Korint av splittring, otukt, deltagande i hedniska offergudstjänster och förvänt nattvardsfirande, förstår man att det var mycket högt till tak i församlingen när det gällde synden. Rättfärdighetsmedvetandet hade blivit både ytligt och köttligt och hade därmed dödat helgelsebehovet.

Men på vad sätt var då gnosticismen en nytestamentlig lagiskhet? Ja, inte däri att man försökte bekämpa synden efter givna syndkataloger, utan däri att man tog emot nåden utan att lyssna till den som gav nåden. Hade man gjort det, hade det inte sett ut som det gjorde i Korint. Lyssnandet ger ju nämligen inte bara själva den tillräknade rättfärdigheten, utan även det kärleksflöde som gör helgelsen, d v s den praktiska rättfärdigheten möjlig.

Ordet gnosticism kommer av det grekiska ordet gnosis, som betyder kunskap. Vi känner igen kunskapens träd, trots att det nu dyker upp i en ny skepnad. Det handlar inte om lagiskhetens träd i den gammaltestamentliga meningen. Likväl handlar det om människans förmåga att veta Guds vilja utan att i varje särskilt fall vara ledd in i den av Guds egen person.

Frälsningsvisshet utan förkrosselse

Ett frälsningsmedvetande av det slag som man hade i Korint kan man mycket väl trumma fram i människor genom att indoktrinera dem på köttligt sätt med bibelord. Upprepa bara för en människa tillräckligt många gånger att hon är rättfärdig genom Jesu sår. Om hon nu inte tar emot det genom ett andligt tilltal utan bara därför att hon hört det så många gånger att hon till sist accepterar det, då blir det som i Korint. Hela övertygelsemekanismen blev alltigenom lagisk, eftersom den inte hade sin grund i lyssnandet till den helige Ande. I stället var det fråga om en inlärning av mänskliga doktriner, visserligen på nytestamentlig grund men ändå. Trots att det var nytestamentliga bokstäver, blev det ändå bokstäver som dödade och inte Ande som gav liv

Den död som detta lagiska väsende drog med sig kunde man just se i splittringen, som yttrade sig i gruppbildningar, oordnade gudstjänster och

framför allt ett nattvardsfirande där den fattige tittade på medan den rike åt sig mätt.

Följdriktigt fick man också i denna församling, sedan Paulus lämnat den, ett auktoritärt ledarskap av "*de där fantastiska 'apostlarna'*" (2 Kor 11:5). Dessa "apostlar" representerade tydligen den på detta vis förvända frigjordheten till dess yttersta gräns. Paulus skriver om deras ledarskap (2 Kor 11:19-21):

Ni finner er i att man förslavar er, att man utsuger er, att man snärjer er och förhäver sig över er, att man slår er i ansiktet. Till min skam måste jag säga att det har vi varit för svaga till.

När gnosticisms lagiskhet gör om lyssnandet i tro utifrån Ordet och inför Anden till en i grunden själisk rättfärdighetskunskap byggd direkt på bibelordet, avstannar inte all verksamhet såsom i den galatiska församlingstypen. I stället kan det bli väldig fart på det mesta. Församlingen i Korint var mycket aktiv. Det såg ut som väckelse men var inte väckelse i så hög grad som det verkade.

Jesus säger att den helige Ande överbevisar människan om synd, rättfärdighet och dom (Joh 16:8). Detta betyder att om en människa blir övertygad om sin rättfärdighet utan att någonsin ha genomgått en förkrosselse, kan det knappast vara fråga om Andens verk. I köttet kan vi aldrig föra en människa genom syndaånger, omvändelse och rättfärdiggörelse till glädje och frihet. Vi kan antingen undervisa på ett lagiskt sätt om synd tills människan dignar under fördömelse och blir oförmögen att ta emot rättfärdigheten. Eller vi kan på ett gnostiskt sätt undervisa om rättfärdighet tills människan hoppar jämfota av glädje. Men i det senare fallet upptäcker vi att vi aldrig i efterhand kan förklara vad helgelse är. Människan blev "rättfärdig" utan att se sin synd, och allt prat om helgelse efteråt faller bara utanför ramen.

När människor skall göra väckelse utan Andens medverkan eller initiativ, kommer de kristna antingen att digna under fördömelse (gammaltestamentlig, galatisk lagiskhet) eller också kommer de att hoppa jämfota av lycka utan att ha ett uns av verklig självkänedom (korintisk, nytestamentlig, gnostisk lagiskhet).

Den gnostiska varianten är lurigare än den galatiska, eftersom det händer så mycket i gnostiska församlingar. Men det är inte väckelse eftersom det inte är liv. Man hade inte lyssnat i tro till Andens fullständiga tilltal. Man hade bara låtit sig indoktrineras med positiva bibelord.

Församlingen i Korint är också ett intressant exempel på att Andens kraft kan vara verksam även i förhållandevis lagiska sammanhang. Alla nådegåvor fanns tydligen i funktion (1 Kor 1:7). Ändå måste Paulus skriva (1 Kor 3:1-3):

Men till er, bröder, kunde jag inte tala som till andliga människor. Till köttsliga fick jag tala, till nyfödda barn i Kristus. Mjök gav jag er, inte fast föda. Den kunde ni ännu inte fördrå. Och det kan ni inte heller nu! Ni har ju alljämt kvar ert köttsliga sinne.

Trots nådegåvorna och "rättfärdigheten" dog människor i förtid i församlingen. Paulus hänvisar till det kärlekslösa nattvardsfirandet (1 Kor 11:29-32).

Gnosticisimen i Efesus

Paulus lärjunge Timoteus mötte samma typ av problem i Efesus, där han var församlingsföreståndare. I en sluthälsning manar Paulus (1 Tim 6:20-21):

Ja, Timoteus, slå vakt om det som du har fått dig anförtrott och vänd dig bort från de gudlösa floskler och invändningar som kommer från den där "kunskapen" som inte förtjänar namnet, den som några har bekänt sig till och därför gått vilse och förlorat sin tro.

Vilka var det som hade förlorat sin tro? I 1 Tim 1:19-20 läser vi:

Minns de profetord som en gång uttalades över dig. I kraft av dem skall du kämpa den goda kampen med tro och med ett gott samvete. Några har tystat sitt samvete och lidit skeppsbrott i tron. Till 'dem hör Hymeneus och Alexander, som jag överlämnat åt Satan, för att de skall bli tuktade och få lära sig att inte smäda.

Att föra en god kamp med tron och med ett gott samvete, detta är evangelisk kristendom. Ett gott samvete är nämligen inte bara ett rent samvete utan ett samvete som fångar in goda signaler, d v s lyssnar in Guds vilja. Om man sedan kämpar i trofasthet för det som det goda samvetet har uppsnappat och provat inför bibelordet, så kommer man rätt. Men några hade tystat sitt samvete och lidit skeppsbrott i tron. De hade slutat att lyssna, och utan lyssnande är ingen verklig tro möjlig.

Hymeneus träffar vi på i 2 Tim 2:16-18:

Men det gudlösa och tomma pratandet skall du akta dig för. Pratmakarna kommer att gå längre och längre i ogudaktighet, och deras ord kommer att fräta omkring sig som kräftsår. Till dem hör Hymeneus och Filetus. De har kommit långt bort från sanningen när de säger att uppståndelsen redan har skett, och för somliga river de ner tron.

Hymeneus fanns sålunda kvar i församlingen och var fullt verksam. Han hade ett alldeles eget budskap, som han nu förde fram tillsammans med Filetus. Paulus säger att detta budskap inte hade med tro att göra, eftersom det inte var

ingivet av den helige Ande. Och han säger också att den verkliga tron rivs ner av detta budskap.

En ny undervisning om tro

Därför blir det intressant att komma till klarhet om att det Hymeneus och Filetus undervisade om måste ha varit just tro. För även detta ämne kan bli föremål för en lagisk undervisning, så att tron blir en lagisk, prestationsmättad funktion i stället för att vara ett uttryck för en enkel, öppen och lyssnande attityd inför Gud.

Budskapet kan tyckas konstigt - att uppståndelsen redan har skett. Hur kan man säga så? Det vet väl alla att den inte har gjort? Orsaken är enkel: Man hade på ett själiskt sätt, utan Andens ledning, börjat omtolka undervisningen om det kristna dopet. Dopet är en död och en uppståndelse i förskott, vilket också ger oss Anden som en första gåva, ett förskott på det stora arvet som finns förvarat åt oss i himmelen. Därigenom kan vi få ut betydande delar av det himmelska arvet redan här och nu, när vi lyssnar i tro och vandrar i tro.

Vad Hymeneus och Filetus nu undervisade om var att det bara fanns en verklig uppståndelse: dopets uppståndelse. När man var döpt skulle man således ha ut hela arvet genast. Det enda som skiljer människan från det arv som då redan i sin fullhet är tillgängligt för henne, det är hennes tvivel. Kan hon bara övervinna dessa så att hon i tro kan plocka ut av rikedomarna, kommer allt att tillfalla henne. Inte undra på att Paulus menar att dessa båda herrar rev ner tron för somliga!

Konsekvensen av denna "trosundervisning" blir ju nämligen att människan kan använda Bibeln som en önskelista. Helt efter eget gottfinnande kan hon "ta ut i tro", om hon bara kan hitta ett ord som passar "att stå på". Arvet tillhör henne ju redan, och alla eventuella tvivel skall bara övervinnas genom att man "förnyar sitt sinne" genom att omprogrammera det med bibelord.

När vi läser Timoteusbreven förstår vi att Timoteus hade en svår kamp med dessa personer och deras anhängare i församlingen. Gång på gång uppmanar Paulus Timoteus att hålla sig till den sunda undervisningen. Detta uttryck förekommer bara i breven till Timoteus och Titus.

De som vill vara sunda blir lätt försagda

Intressant nog finns det också en uppmaning till Timoteus: att han skall blåsa liv i sin nådegåva, så att han inte råkar ut för modlöshetens, försagdhetens ande. Detta är ju lätt gjort, när människor hänger sig åt osunda överdrifter och börjar ge ett annat innehåll åt bibelordet än det Anden ger.

Når Paulus skrev det andra brevet till Timoteus satt han i fängelse. Han betonade därvid att han inte skämdes för detta, och han var glad över att Onesiforus delade hans bördor och inte skämdes för hans bojour. Alla andra i Asien svek honom när han kom i fängelse.

Hur kunde det bli på det viset? Jo, om man i dag har hela arvet tillgängligt skall man inte behöva sitta i fängelse. Det torde ha funnits ganska många som pekade ut Paulus som en dålig andlig ledare, som inte i tro kunde kasta av sig sina bojour och gå sin väg. Det var något skamligt dåligt med hans tro, eftersom han satt i fängelse.

Men Paulus själv skämdes inte, även om många skämdes för hans bojour och svek honom. Han uppmanade energiskt Timoteus att inte så gripas av skamkänslor inför den nya förkunnelsen och dess överbudsteologi att han inte kunde stå på sig med den sunda läran.

Verklig tro är förnöjsam

Det är också i Efesus som människor kommer på idén att gudsfruktan kan vara en väg till vinning (1 Tim 6:5). Också denna utveckling är en självklar följd av förkunnelsen att uppståndelsen redan har skett. Har vi redan fått allt, så skall vi också ha ut allt, och eftersom vi redan är rättfärdiga finns det ingen spärr för vad vi kan önska oss eller begära. Paulus talar om att den helige Ande är förvisso kraftens och kärlekens, men också självtuktans och självbesinningens Ande.

Renlärighetens brända mark

När en församling börjar att med köttet förbättra Andens verk viker inte kraften omedelbart bort. När man därför går ut i gnostisk lagiskhet kan denna åtföljas av en myckenhet av tecken och under. Det normala är emellertid att Anden viker bort, om inte människorna omvänder sig. När så sker, glider man från gnostisk lagiskhet långsamt över i den galatiska typen, den som handlar om kjollängder och andra yttre ting. Så tycks också ha skett i Efesus. Hör hur Herren sänder en hälsning till denna församling kanske tjugo år efter Timoteusbreven (Upp 2:2-4):

Jag vet att du inte kan tåla de onda och har prövat dem som kallar sig apostlar men inte är det och har funnit dem lögnaktiga. Och ståndaktighet har du: du har burit mycket för mitt namns skull och du har inte förtröttats. Men det har jag emot dig, att du har övergivit din första kärlek.

Med tiden hade man tydligen avslöjat Hymeneus och hans anhängare. Men den sunda läran tycks inte ha återkommit. Vi ser nu en församling där allt är korrekt, men där kärleken lyser med sin frånvaro. Många gånger när väckelsen dör, går

den via gnostisk uppblåsthet och överdrift in i ett utbränt slutstadium av livlös rätt lära. Den rätta läran hade till sist rensat ut den falska läran, men den lyssnande tron hade inte återkommit, för då skulle också kärleken ha funnits där.

Den gnostiska lagiskheten skjuter in sig på det nytestamentliga livets hjärtpunkt: tron. Man inför en till synes blygsam förskjutning av ordets innebörd. Tron är inte längre en gåva som man tar emot när man lyssnar till den helige Ande, utan någonting som Gud förväntar sig av människan, och som människan med Ordets hjälp kan skaffa sig själv. Som lockbete utmålas gränslösa möjligheter. Hela arvet tillhör människan i dag, och har vi bara tro, behöver vi inte vänta till den yttersta dagen. Allt förmår ju den som tror. Och detta senare påstående är både bibliskt och sant. Om Gud lägger ner tro i dig för det ena eller andra ändamålet, skall du vara viss om att du också kan genomföra det Gud bjuder dig att utföra.

Men tron är ingen väg till självbestämmande och självförverkligande. Tron är ingen prestation, som kan skapa övernaturliga prestationsidentiteter. Tron är prestationens motsats. I all lagiskhet ligger frestelsen till prestation och prestige. Grundvalen är att man grips av en ambition, d v s prestigen att göra det goda. Detta var Adams synd i syndafallet. Detta var vad Satan försökte fresta Jesus med i öknen. Detta hände såväl i Galatien som i Korint och i Efesus. Kunskapens träd är ett lurigt träd. Likt häxans pepparkakshus kan det ha många utseenden, och den lagiska kunskapen är många gånger svår att skilja från den äkta kärlekskunskapen från livets träd. Det är viktigt att vi lär oss se den skillnaden - det är skillnaden mellan liv och död.

Guds typ av tro

Några dagar före sitt lidande förbannade Jesus ett fikonträd utanför Jerusalem. Han gick dit för att söka frukt på trädet, men det fanns ingen frukt, för det var inte den tid då fikonträdet bar frukt. Det var vår och inte höst. När lärjungarna lite senare gick förbi trädet hade det vissnat. Markus berättar följande (Mark 11:20-24):

När det så blev afton gick de ut ur staden. När de tidigt nästa morgon gick vägen fram, fick de se att fikonträdet var förtorkat ända från roten. Då mindes Petrus, och han sade: Rabbi, se! Fikonträdet som du förbannade har vissnat! Jesus svarade och sade till dem: Ni skall tro på Gud. Sannerligen, jag säger er: Om någon säger till det här berget: Lyft dig upp och kasta dig i havet! och inte tvivlar i sitt hjärta utan tror att det skall ske som han säger, då sker det så. Därför säger jag er: Allt vad ni ber om i era böner, det skall ni tro att ni redan har. Då skall ni få det.

När nu Jesus undervisar lärjungarna om möjligheten att i tro uttala auktoritativa ord över skapelsen, ger han oss inte frisedel att göra hur som helst. Sonen gjorde bara vad han såg Fadern göra (Joh 5:19), och när Jesus talar om att handla i tro, så talar han först och främst om trofasthet.

När Jesus förbannade fikonträdet var detta en symbolhandling. Han visste mycket väl att det var vår och inte höst. Men fikonträdet stod som en symbol för hela Israels folk. När Jesus kom till Israel sökte han frukt på fikonträdet, eftersom han hade rätt att söka frukt när han ville. Gud visste likväl att den frukten skulle hans egendomsfolk inte komma att bära förrän i den allra yttersta tiden. Så Jesus förbannade inte trädet av dåligt morgonhumör eller av okunnighet, utan han gjorde det på Faderns befallning.

Två slags tro

När han nu ändå undervisar lärjungarna om trons möjligheter säger han: "Ni skall tro på Gud." I den grekiska texten står det: "Ha Guds tro." Vi kan förtydliga det grekiska uttrycket genom att översätta det: "Ni skall ha en tro som kommer från Gud" eller "Ni skall ha Guds typ av tro".

Det finns en Guds typ av tro och det finns en människans typ av tro. Egentligen är det just denna omständighet som gör problemet med tron så komplicerat. Guds typ och människans typ ser likadana ut, men de är till sitt andliga innehåll

högst olika. Guds typ uppkommer när hans kärlek strömmar in i oss och uppväcker en trons handlingskraft, som är ett beroende av Gud och som medför att kärleken flödar över och utför sitt verk i skapelsen.

Människans typ av tro uppkommer inte när hon tar emot kärlek utan när hon äger en kunskap. Kunskapen ger säkerhet och handlingskraft, och människan kan då göra egna gärningar, som hon menar vara goda. Bakom dessa gärningar finns dock inte den kärlek som kan utföra ett godhetens verk, utan människans goda gärningar blir det Bibeln kallar döda gärningar - ett skenverk, en imitation, en förfalskning.

Guds typ av tro är en kärlekstro, och den fungerar så länge kärleken strömmar in, uppfyller människan och flödar över. Bryts kärleksflödet så upphör också tron att fungera som kärlekstro. Människans tro är en kunskapstro. Har hon en gång fått ett stycke kunskap, så äger hon den kunskapen och äger också den tro som hör samman med kunskapen och vissheten. Kärlekstron gör människan beroende av Gud, hon blir trofast mot honom och inställd på att lida med honom. Kunskapstron gör människan oberoende. Hon blir inte trofast mot någon annan än sig själv. Kunskapstron har med trolöshet att göra. Kunskapstron leder till prestationer och en prestationsidentitet. Kärlekstron leder till prestationslösa, av Gud förberedda gärningar och låter människan leva i en vilande kärleksidentitet. Kunskapstron är kunskapens träd, och kärlekstron är livets träd.

Den köttsliga människan är en trosvarelse

En av poängerna med syndafallet är alltså att människan bytte tro. Hon hade levt i Guds typ av tro, men kom nu i stället att leva i sin egen typ av tro. Den andliga människan är en trosvarelse, men även den fallna köttsliga människan är lika beroende av tro för att kunna fungera. Hon måste kunna tro på sig själv, tro på framtiden, tro på det hon sysslar med och tro på dem hon samarbetar med. Tar man ifrån henne denna tro upphör hon att fungera och hamnar i ett tillstånd av depression.

Eftersom människans typ av tro ger henne en handlingskraft som hon själv äger och förfogar över till framgång och oberoende, skall vi förvänta oss att denna tro är mycket dyrbar för henne. Eftersom hon hamnar i ett depressionstillstånd när hon förlorar denna tro, skall vi också vänta oss att hon inte frivilligt släpper den ifrån sig, inte ens för att få Guds typ av tro. I sitt Ord kallar Gud därför människans typ av tro för otro eller trolöshet.

Första steget när väckselivet börjar dö är att Guds typ av tro omärkligt byts ut mot människans typ av tro. Människan blir så duktig på väckelse att hon inte längre är beroende av Gud. Hon tar åt sig ära för det Gud gör och hindrar kärleksflödet. Om hon fortsätter på denna väg drar Gud tillbaka sin Ande och

reser i stället hinder i hennes väg, eftersom han avskyr människans egentro, som han kallar otro.

Otro leder till tvivel

Gud beskrivs som en nitälskande Gud, vilket betyder att han är svartsjuk. Han blir svartsjuk på människan när hon skaffar sig en egen tro och riktar sin kärlek till något annat än honom. Människan börjar att älska det skapade före Skaparen. Hon har sin trygghet och handlingskraft i denna världen i stället för i honom. Då börjar han att motarbeta människan, och hon hamnar till sist i ett vanmaktstillstånd som Bibeln kallar tvivel.

Så länge trolöshetens egentro fungerar har människan en handlingskraft i självsäkerhet, självhävdelse förakt eller prestige, men när tvivlets handlingsförlamning inträder drabbas hon av självförakt, försagdhet, depression och fruktan.

Omvändelse till barnskap

I detta tillstånd har människan möjligheten att omvända sig och bli som ett barn. Själva omvändelsen består i att hon med Guds hjälp får rensa ut otron ur sitt liv. För otron är problemet, inte tvivlet. Vi tycker att tvivlet är det stora problemet, eftersom tvivlet saknar handlingskraft. Från Guds utgångspunkt är otron problemet, eftersom den har en handlingskraft som inte kommer från honom.

Den tvivlande människan måste därför bringas att avstå från sin längtan efter en egen tro och en prestationsidentitet. Hon måste komma fram till ståndpunkten att hon hellre vill vara godhetens förmedlare än godhetens källa och ursprung. Men för det andra måste hon också lösas ifrån tanken att Gud skulle kräva en prestationstro av henne eller att Gud skulle kräva att hon klarar vissa fromma prestationer (vara snäll och trevlig, vittna för alla människor, på egen hand hela de sjuka i tro etc).

Tvivelsmänniskans svårigheter ligger i att hon kräver en prestationstro av sig själv för att kunna få en prestationsidentitet, den enda identitet hon känner till. Eftersom hon själv kräver en prestationstro av sig, kan hon inte tänka sig något annat än att Gud också gör detta. Hon känner sig usel och misslyckad inför sig själv och menar också att hon är usel och misslyckad inför Gud. Hon måste undervisas om hur Gud ser på hennes situation, men hon måste också utmanas till att omvända sig från sin egen längtan efter en prestationstro till att bara ta emot Guds nåd.

Charmkurstro och terapitro

Eftersom människans typ av tro är henne lika kär som livet självt - den är ju själva förutsättningen för hennes egenliv - är det ofta inte förrän i den totala fastlåsheten och meningslösheten som människan är villig att avstå från drömmen om en prestationstro. Ser vi oss omkring i världen, ser vi massor av exempel på lärosystem (kunskapens träd!), som skall syfta till att hjälpa människan fram till den prestationstro hon behöver.

Det finns ett otal psykologiska och terapeutiska tekniker och system. Utan någon skarp gräns övergår dessa som regel i ockulta läror och tekniker. Även politiska system och olika livsföringsläror (jogging, vegetarisk kost etc) kan ge människan den trygghet, tillförsikt och handlingskraft som sammanhänger med människans typ av tro. Men allt detta kallar Gud för otro och ser som ett brott mot första budet. Detta betyder inte att vi inte får ha kunskaper i psykologi eller att vegetarisk kost skulle vara förbjuden. Problemet uppstår när lärosystemen gör oss oberoende av Gud, så att vi får en egen handlingskraft.

"Bibeltrogen" jaguppbyggnad

Det luriga är emellertid att även bibelordet kan bli ett lärosystem som ger människan en egen tro och en egen handlingskraft. Människan kan bygga upp en tro på grundval av bibelordet på samma sätt som hon kan bygga upp en tro och en handlingskraft på grundval av Freuds psykoanalys eller några kurser i karate. Det märkliga med den tron som då uppkommer är att den kan vara hur bibeltrogen som helst, och ändå är det inte Guds typ av tro. Den var inte given av den helige Ande över bibelordet, utan människan hade själv byggt upp den med bibelordet som utgångspunkt. Den blir då i praktiken av samma slag som fariséernas tro på Jesu tid. De var bokstavligt talat stenhårda fundamentalister och trodde att vartenda ord i Skriften var ingivet av Gud. Men de saknade kärlek, eftersom kärlekens Ande aldrig hade varit med och gett dem tron. De hade själva byggt upp sin tro.

Av Andens frukt känner man igen livets träd

Guds typ av tro känns igen på kärleken, inte på handlingskraften. Kärleken kan bara komma från Gud och gör människan beroende av honom. De troshandlingar som människan därigenom leds att göra föder också kärlek i omgivningen. Guds typ av tro är en relationstro, som inte kan finnas om gudsrelationen upphör att existera. Den framspringer ur en relation och leder till relationer. Paulus skriver (Gal 5:6):

För livet i Kristus Jesus betyder det ingenting om vi är omskurna eller oomskurna, utan om vi har en tro som är verksam genom kärlek.

Det är på kärleken man känner igen Guds typ av tro, inte på underverken. Paulus skriver litet senare i samma kapitel att en av köttets gärningar är trolldom. När Mose gick inför Farao och utförde det ena underverket efter det andra, kunde trollkarlarna ganska länge hänga med och göra likadana underverk. De hade också en tro, men den var inte från Gud. Människans egen tro, som är en otro och därmed också en avgudadyrkan, kan i nästan allt imitera det Gud kan göra i en människa med äkta tro. Men den lidande kärleken kan inte imiteras, för den är Guds eget väsen. Guds typ av tro känns igen på att den har kärleken till drivfjäder och att den skapar kärleksrelationer.

Ensidighet

Tron är inte en prestation utan en attityd eller livshållning hos den troende gentemot Gud, Den innebär två saker. För det första medför den att man får en stor förmåga att ta emot kärlek utan att vare sig kräva den eller försöka betala den. För det andra innebär den att man frivilligt och i glädje underordnar sig den kärlek man tar emot, så att kärleken får föra en in i de av Gud i förväg beredda gärningarna.

Som vi redan har sett, finns det därför två hinder för trons framväxt i våra liv. Det ena hindret är en oförmåga att ta emot kärlek. Vi kallar det tvivel. Denna oförmåga har alltid med krav att göra. Antingen beror den på att man kräver kärlek som en prestation av omgivningen eller också på att man kräver prestationer av sig själv. Kravmentalitet hindrar alltid kärlekens mottagande.

Det andra hindret är oviljan att låta kärleken regera. Skriften kallar denna attityd för otro. Den består i en önskan efter oberoende, egen framgång, egen ära etc.

Trons dubbla natur

Otron och tvivlet är varandras motsatser i allt utom i detta att de båda hindrar kärlekens verk i våra liv. Där otron är högmod och handlingskraft är tvivlet självförakt, depression och passivitet. Tron blir nu något så märkligt som motsatsen till två olika begrepp, som sinsemellan är varandras motsatser. Tron är därför motsatsen till otrons självrådighet men också till tvivlets hjälplöshet. Samtidigt är tron både gudomlig handlingskraft och absolut hjälplöshet. Detta för med sig att både otron och tvivlet i viss mening kan se ut som tro utan att dock vara tro. Tvivlet kan imitera den äkta hjälplösheten hos tron och den äkta ödmjukheten. Otron kan imitera den gudomliga handlingskraften. Men det intressanta med den äkta tron är att den är både hjälplöshet och handlingskraft på en gång. Detta klarar bara den äkta tron. Och därför skall vi vara noga med att se efter att allt som utger sig för att vara äkta tro också uppvisar denna dubbelhet i sitt väsen.

I det andra brevet till Korint undervisar Paulus mycket om denna egenhet i trons natur. Han skriver (2 Kor 4:6-7):

Ty den Gud som sade: "Ljus skall lysa fram ur mörkret", han har låtit ljus gå upp i våra hjärtan, för att kunskapen om Guds härlighet, som strålar fram i Kristi ansikte, skall kunna sprida sitt sken. Men denna skatt har vi i lerkärl, för

att det skall bli klart att den överväldigande kraften kommer från Gud och inte från oss själva.

Det var lätt att se hjälplösheten hos Paulus, men det gick också utmärkt att se den gudomliga kraften. Tron var båda sakerna på en gång. Och lite senare säger Paulus:

De under, som är en apostels kännetecken, de har ju blivit utförda bland er, åter och åter, med tecken och under och kraftgärningar (2 Kor 12:12). Vem blir svag utan att jag känner min svaghet? Vem kommer på fall utan att jag blir bränd? Måste jag berömma mig, så vill jag berömma mig av min svaghet (2 Kor 11:29-30).

Guds rike är inte ord utan kraft. Men det är en kraft som fullkomnas i svaghet. Tron är både kraften och svagheten. Där man bara hittar det ena är det inte tro. Där du finner kraft men inte svaghet rör det sig antagligen om otro. Och där du finner svaghet utan kraft har du antagligen tvivel framför dig.

Trons bön

Låt oss ta ett annat exempel. Tro har med bön och bönesvar att göra. Jesus betonar därför vikten av en förväntan som en motsats till tvivlet (Mark 11:24):

Därför säger jag er: Allt vad ni ber om i era böner, det skall ni tro att ni redan har. Då skall ni få det.

Men Jesus betonar också vikten av uthållighet (Luk 11:1-13; 18:1-8) och trycker på trofasthetens betydelse i förhållande till honom (Joh 15:7):

Bed om vad ni vill, och ni skall få det, om ni förblir i mig och mina ord förblir i er.

Tron är både förväntan, som gränsar till det kristna hoppet, och trofasthet - uthållighet. Ibland får man höra en undervisning om att trons bön är att bedja en enda gång med sådan tro att saker bara måste hända.

Ja, så kan det vara om Gud har gett ett personligt tilltal. Trons bön kan lika gärna vara en uthållig bön. Och trons bön är också en bön framsagd av en människa som inte överger sin gudsgemenskap hur lång tid det än tar innan bönesvaret kommer.

Människans tro är ensidig

Tron är prestationslös. Om den bara vore handlingskraft eller bara förväntan skulle den omedelbart bli en prestation. Eller om vi renodlar hjälplösheten eller

uthålligheten, så tenderar tron också att bli en prestation. Prestationslös blir tron egentligen bara när den får innehålla båda de komponenter som gör att den ser ut som sin egen motsats.

Tron är alltså både - och, där vi helst gör den till antingen - eller. Vi har nämligen alltid så svårt att i vår tanke förstå vad tro är när den är både - och. Den blir som tvålen i badkaret. Man tycker sig ha grepp om den, och i nästa ögonblick har den ändå slunkit i väg. Allting blir mycket klarare, enklare och mera logiskt om man renodlar trons ena aspekt och glömmer dess skenbara motsats. Men när man gör det, tar man i praktiken alltid det första steget in i en villfarelse. Falsk lära börjar i regel med ensidighet i tron. Låt oss ta ett annat exempel. Guds typ av tro uppkommer när Anden ger liv åt bibelordet. Tron är sålunda både Ande och Ord. Men naturligtvis blir det mycket enklare om man renodlar antingen det ena eller det andra. Många villfarelser är så superandliga att man överflödar i uppenbarelser. Det blir en falsk profetism. Den börjar ofta med uppenbarelser som "förklarar Ordet". Man kommer att läsa innebörder i bibelordet som är svåra att finna för den som inte har tagit emot "uppenbarelsen". Så småningom växer sådana rörelser till dess att man får uppenbarelser som inte har något med skriftordet att göra.

Motsatsen till denna flummiga andlighet är lagiskheten, där det skrivna Ordet i sig självt är tillräckligt.

På motsvarande sätt kan man nu ställa upp en rad egenskaper hos tron, som alla bör finnas där för att tron skall vara både levande och prestationslös på en gång. Tron är sålunda både kamp och vila. Den är seger och martyrium, självförglömmelse och gudsupptagenhet. Tron är en auktoritet i den troendes liv, men den är lika mycket en anspråkslöshet. Den troende är på en gång rättfärdig och syndare. Tron leder honom in i tveklöshet och självbesinning, beroende och frihet. Den troende lever ett liv i härlighet och ringhet. Likt församlingen i Smyrna (Upp 2:8-11) är den troende fattig men ändå rik.

Motsatsen finner vi i Laodicea, där man såg att man var rik, men inte såg att man var eländig, ömkansvärd, fattig, blind och naken.

Osund, oäkta tro är alltså ett antingen - eller, där äkta tro är både - och. Detta är grundvalen för många trosstrider och religionskrig genom tiderna. För så fort människan tar över, mister tron sin dubbelhet och blir enkel och renodlad. Och eftersom tron är dubbel i många olika hänseenden, kan var och en själv skaffa sig den kombination av enkla egenskaper som tillfredsställer hans smak. Sedan ligger fältet öppet för konflikter och krig.

Jesus förkroppsligade i sitt liv trons både - och. Den sunnda tron känns därför igen på att den skapar människor som i denna mening är sant kristuslika. Den sunnda tron känns också igen på att den motsvarar Skriftens summa. Ensidig tro

laborerar alltid med utvalda bibeltexter, gärna utbrutna ur sitt sammanhang. Den sunnda tron har däremot sin utgångspunkt i Skriftens eget vittnesbörd att "summan av ditt ord är sanning" (Ps 119:160).

Predika Kristus

När Filippus kom till Samarien predikade han Kristus för folket där (Apg 8:4-8). Då for andarna ut ur de besatta med höga skrik, och de lama och lytta blev botade. Inte undra på att glädjen blev stor.

Filippus predikade Kristus. Det står inte att han predikade tro. Poängen är i stället att när han predikade Kristus i stället för att predika tro, kunde Gud föda tro i människornas hjärtan. Ju mer vi predikar Kristus, desto mer riktar vi människornas blick på honom, som är trons upphovsman och fullkomnare, och det föder tro. Ju mer vi predikar tro, desto mer kommer våra åhörare att se på sig själva, för att se om de har den rätta tron av den erforderliga styrkan, och detta föder inte tro utan skapar förvirring och tvivel. Eller också skapar det högmod och hårdhet.

Om vi predikar Kristus på rätt sätt leder det till en prestationslös tro, som är en Guds gärning i människan. Då kan hon komma in i en vilande kärleksidentitet, eftersom den identiteten inte är beroende av hennes egenskaper utan av personligheten hos honom som älskar. Kristus ställs i centrum. Det han gör och har gjort blir det enda betydelsefulla. Människan förlöses till att ta emot nåden och leva ut den.

Ju mer vi predikar tro, desto mer ställs människan i centrum, även om vi varken menar det eller önskar det. Hur mycket vi än avser att göra tron till en Guds gåva, kommer den ändå att uppfattas som ett Guds krav. För vi lade ju då huvudvikten vid att predika gensvaret på Guds kärlek i stället för att predika kärleken själv och låta gensvaret få komma spontant. Och människan blir då lagisk och dömer antingen sig själv eller andra.

Naturligtvis behöver vi undervisning om vad tro är. Vi måste veta vad orden betyder i Bibeln. En sådan undervisning har jag försökt ge i denna bok. Jesus och apostlarna ger en del sådan undervisning i Skriften. Men det är glest mellan texterna som ger sådan undervisning, och när vi missuppfattar vår uppgift, så att vi menar att vi huvudsakligen skall predika tro, blir det också ett fåtal bibelverser som återkommer med tröttande regelbundenhet. Predikar vi Kristus kommer hela Skriften till användning. Vi behöver en undervisning om tro, men vi skall predika Kristus.

När vi ensidigt predikar tro attraherar vi de starka och kompetenta, och hos dem kan vi utlösa stor entusiasm och glädje. De får ju nu ett verktyg i sin hand. Även

många osäkra, ensamma och ängsliga dras med. De kan smittas av entusiasmen och finna en formel för att gå ut ur sin osäkerhet. Men i vilket fall känner man alltför ofta igen prestationsidentiteten i slutresultatet. Medaljens baksida är att alltför många av de otrygga och relationslösa blir ännu otryggare, just för att man försöker skapa tro genom att förkunna tro och inte låter en sund Kristuspredikan föda tro. Det man säger om tron skapar denna effekt, även om ens predikan skulle vara teologiskt korrekt. Men när den i alltför hög grad får ersätta en predikan om Kristus, blir trosbegreppet mer grekiskt än hebreiskt, och det gör naturligtvis inte saken bättre.

Ju mer vi verkligen predikar Kristus, desto mer bjuder vi in dem som ingenting är i denna världen på bekostnad av de duktiga. Och om vi verkligen likt Filippus förstått vad det vill säga att på rätt sätt predika Kristus, skall vi också få se hur dessa människor förlöses till en sund kärleksidentitet.

Problemet med svensk kristenhet i dag är inte att vi alltför lite predikar tro. Vi predikar inte Kristus, så att människor kan få en personlig relation till honom och ta emot en verklig kärleksidentitet. Vi förkunnar evangelisation, helgelse, mission, barnarbete, offergivande, kyrkogående, politiskt ansvar, fredsfrågor, hjälpsamhet, ekumenik, bibelläsning, äktenskapsmoral, sjukbesök m m. Och inget av detta är fel, så länge man inte därmed undantränger predikan om Kristus. För då ställer man på nytt människan i centrum, gör församlingen till de duktigas tummelplats och utestänger dem som ligger Guds hjärta närmast.

I grunden gör man samma fel när man förkunnar t ex politiskt ansvar i stället för att predika Kristus, som man gör när man förkunnar tro i stället för att predika Kristus.

Märkligt nog ligger i dag den politiska falangen och skjuter skarpt på trosfalangen och vice versa. Om vi alla omvände oss till barnskap och började att *"inte veta av något annat än Jesus Kristus - och honom som den korsfäste"* (1 Kor 2:2), skulle det som i världen ingenting var få det starka att komma på skam genom korsets kraft.

Det är min dystra erfarenhet att om man skall säga något nytt om hur vi borde vara enskilt och som församlingar får man anstränga sig rejält. Men när man undervisar om nåden spelar det nästan ingen roll hur elementärt man predikar; det kommer ändå som en överraskning för häpnadsväckande många. Bilden av den korsfäste Kristus visar både all vår skuld och all Guds nåd på en gång. Om vi rätt kunde måla den bilden skulle allt bli sunt.